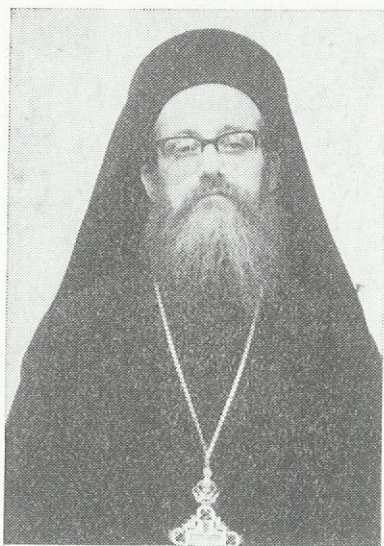

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΣΤ | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1967 | ΑΡΙΘ 14

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ

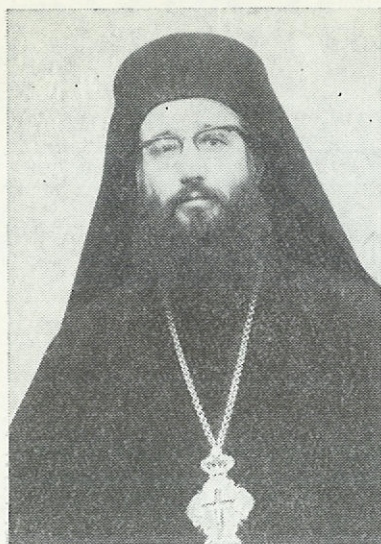
Ο ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ ΠΑΞΩΝ ΠΟΥΛΚΑΡΠΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Ευλόκαστρον Κορινθίας τὸ ἔτος 1922. Πτυχιούχος τῆς Νομικῆς καὶ Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ὡς λαϊκὸς ἐδίδασκεν ἐπὶ τι διάστημα εἰς τὴν Μέσσην Ἐκπαίδευσιν, ἀναπτύξας ἀξιόλογον δρᾶσιν καὶ εἰς τὸν τομέα τοῦ Κηρύγματος καὶ τῆς Κατήχησεως. Ὡς διάκονος ἐχειροτονήθη τὸ ἔτος 1956 καὶ ἐν συνεχείᾳ προεχειρίσθη εἰς πρεσβύτερον. Ὑπηρετήσεν ὡς Πρωτοσύγκελλος τῶν Ἱ. Μητροπόλεων Λήμων καὶ Τρίκκης καὶ Σταγῶν.

Ο ΥΔΡΑΣ, ΣΠΕΤΣΩΝ ΚΑΙ ΑΙΓΙΝΗΣ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Πάτρας τὸ ἔτος 1920. Πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Λαϊκὸς ὦν ὑπηρετήσεν ὡς ἱεροκήρυξ εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου. Ὡς διάκονος ἐχειροτονήθη τὸ ἔτος 1958 καὶ τὸ αὐτὸ ἔτος προεχειρίσθη εἰς πρεσβύτερον, ὑπηρετήσας ἕκτοτε καὶ μέχρι τῆς ἐκλογῆς του, ὡς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν. Στρατευθεὶς ἀνέπτυξεν ἀξιόλογον κηρυκτικὸν καὶ ἐν γένει πνευματικὸν ἔργον ἐν τῷ στρατεύματι.

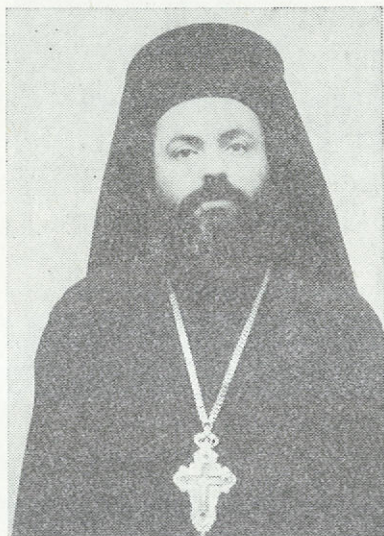

Ο ΛΑΓΚΑΔΑ ΣΙΠΤΡΙΑΩΝ

Ἐγενήθη εἰς Θεσσαλονίκην τὸ ἔτος 1926. Πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ὑπηρετήσεν εἰς Θεσσαλονίκην ὡς ἱεροδιάκονος εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ὡς ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἁγίας Θεοδώρας καὶ ἀκολούθως εἰς τὸν ναὸν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Ἐπταλόφου. Τὴν στρατιωτικὴν του θητείαν ἔκαμεν ὡς λοχαγός, ὑπηρετήσας εἰς τὸ Γ' Σῶμα Στρατοῦ καὶ τὸ Κιλίκις. Ὑπηρετήσεν ὡς καθηγητὴς Θεολογίας εἰς τὸ Γυμνάσιον Καστορίας, εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν, εἰς τὰς ἐπανορθωτικὰς φυλάκας καὶ ὡς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κασσανδρείας. Ἀνέπτυξεν πλουσίαν ἐκκλησιαστικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν δράσιν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Θεσσαλονίκης.

Ο ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Ἐγενήθη τὸ ἔτος 1924 εἰς Ἄλμυρον Βόλου. Πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Στρατευθεὶς ὑπηρετήσεν κατὰ τὸν συμμαχοπολέμον εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τοῦ πυρός. Εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου εἰσῆλθεν τὸ ἔτος 1950, χειροτονηθεὶς διάκονος ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Σπυριδωνος. Ἐκτοτε ὑπηρετήσεν ὡς Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης. Τὸ ἔτος 1954 ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος. Ἀνέπτυξεν πλουσίαν δράσιν, θρησκευτικὴν, ἐθνικὴν καὶ κοινωνικὴν, κινητοποιήσας συνάμα καὶ τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὴν ἐξυπηρετήσεν τῶν θρησκευτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀναγκῶν τοῦ ποιμνίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

«Μηδὲν ἄγαν».

Ἐὰν περιέλθῃ κανεὶς νύκτα τὰς κεντρικὰς ἰδίως ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης θὰ διαπιστώσῃ ὅτι αἱ περισσότεραι φωτεινὰ ἐπιγραφὰ εἶναι ξενόγλωσσοι. Ὅπως δὲ διεπίστωση πρόσφατος δημοσιογραφικὴ ἔρευνα ὑπερβαίνουν πολὺ, κατὰ ποσοστὸν, τὰς ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς. Τὸ φαινόμενον εἶναι θλιβερόν, καὶ ἀποκαρδιωτικόν. Καὶ πιστοποιεῖ τὴν ξενομανίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατεχόμεθα. Καὶ δὲν ἀρνεῖται βεβαίως κανεὶς, ὅτι κατὰ κάποιον τρόπον ἢ ἀνάγκη τῆς διαφημίσεως καὶ τῆς ἐμπορικότητος δικαιολογεῖ μέχρις ἑνὸς ὁρίου τὴν χρησιμοποίησιν ξενόγλωσσων ἐπιγραφῶν. Ἄλλὰ τὸ κακὸν ὑπερεπλεόνασε. Καὶ θὰ ἔπρεπε, νομίζομεν, νὰ τεθῆ κάποιος φραγλὸς εἰς τὴν ξενομανίαν μας αὐτήν, ἢ ὁποία αὐξάνει προοδευτικῶς. Διότι, ἂν δὲν γίνῃ μία προσεκτικὴ καὶ μελετημένη ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος, πολὺ φοβούμεθα, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου δὲν θὰ ἐμφανίζεται οὐδεμία ἑλληνικὴ ἐπιγραφή. Τὸ «μηδὲν ἄγαν» εἶναι προγονικὸν μας δόγμα. Καὶ καιρὸς εἶναι νὰ τὸ ἐνθυμηθῶμεν εἰς πολλὰς ἀπὸ τὰς συγχρόνους ἐπιδόσεις μας.

Ο ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΣ ΗΛΙΑΣ

Ἐγενήθη τὸ ἔτος 1917 εἰς τὸ χωρίον Παύλια Γορτυνίας. Πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τὸ ἔτος 1946 ἠσπάσθη τὸν μοναχικὸν βίον. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐχειροτονήθη εἰς διάκονον, τὸ δὲ 1952 εἰς εἰς Πρεσβύτερον. Στρατευθεὶς ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον. Εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἔθνικου στρατοῦ προσήλθεν καὶ βραδύτερον κατὰ τὸ Δεκεμβριανὸν κίνημα. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1952 ὑπηρέτησεν ὡς ἐφημέριος τοῦ ἐν Ἀθήναις Θεραπευτηρίου «Εὐαγγελισμός», ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη, μέχρι τῆς ἐκλογῆς του ὡς Βοηθοῦ Ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Περιστερᾶς, ἀφῆσας ἔργον ἀξιόλογον, διακριθεὶς διὰ τὸν ἕθειον ζῆλόν του.

Ἡ χαρτοπαιξία.

Πολλὰ θὰ εἶχε νὰ εἶπῃ κανεὶς διὰ τὴν χαρτοπαιξίαν. Κατὰ μίαν πρόσφατον στατιστικὴν ἢ κατανάλωσις τῶν χαρτοπαιγνίων εἰς τὸν τόπον μας ἀνῆλθεν εἰς καταπληκτικὸν ἀριθμὸν καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς δύο «τράπουλες» κατὰ οἰκογένειαν. Καὶ βεβαίως πολλαὶ ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς οἰκογενεῖας εἶναι ἀπηλλαγμέναι ὅλως διόλου ἀπὸ τὸ κακὸν αὐτό. Παρὰ ταῦτα ὁμως εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ χαρτοπαιξία κυριαρχεῖ παντοῦ καὶ δημιουργεῖ μεγάλας καὶ ἠθικὰς καταστροφάς. Καὶ δὲν ὑπάρχει κοσμικὸν ξενοδοχεῖον ἢ κέντρον παραθερισμοῦ, ὅπου νὰ μὴ γίνεταί συστηματικὴ χαρτοπαιξία ἀπὸ τὰς κοσμικὰς κυρίως λεγομένας κυρίας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀπαιτεῖται συνεχῆς ἐκστρατεία καὶ συνεχῆς διαφωτισμὸς τοῦ κοινοῦ. Καὶ πρέπει νὰ γίνῃ κατανοητόν, ὅτι τὸ κέρδος, οἷονδήποτε κέρδος, πρέπει νὰ εἶναι ἀποτέλεσμα καταβαλλομένης ἐργασίας καὶ προσφερομένου μόχθου. Καὶ ὅτι ὁ χαρτοπαίκτης, ὁ ὁποῖος συχνάκις συμβαίνει νὰ εἶναι καὶ χαρτοκλέπτης, ἀφαιρεῖ τὰ χρήματα καὶ συχνότατα τὸ ὑστέρημα τῶν συνανθρώπων του, χωρὶς ν' ἀντιπροσφέρῃ ἀπολύτως τίποτα. Ἀπὸ τὰ ἀδίκως δὲ χανόμενα αὐτὰ χρήματα, θὰ ἤμποροῦσαν νὰ συντηρηθοῦν πολλὰ κοινωφελῆ ἰδρύματα, καὶ ν' ἀνακουφισθῆ ἀποτελεσματικῶς ὁ ἀνθρώπινος πόνος.

Χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια.

Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, ὅπως ἡ ζωὴ τοῦ ἔθνους θεμελιωθῆ περαιτέρω, ἀκλονήτως καὶ ἀρραγῶς, ἐπάνω εἰς τὴν Ἑλληνοχριστιανικὴν μας παράδοσιν, εἶναι ἔργον πίστεως. Καὶ προϋποθέτει πολύμοχθον προσπάθειαν, διὰ νὰ καθαρισθῆ ἡ πνευματικὴ μας ἀτμόσφαιρα ἀπὸ τοὺς καπνοὺς καὶ ἀπὸ τὰς ἀναθυμιάσεις τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς ἀπιστίας, πού ἐπὶ ἔτη συνεχῆ ἐπεσώρευαν ἀσυνδότης εἰς τὴν χώραν μας ὁ ἀντίθεος κομμουνισμὸς καὶ αἱ διάφοροι οὐτοπιστικαὶ κοσμοθεωρίαι, πού χαράσσουν πορείαν τοῦ κόσμου χωρὶς Θεόν.

Πρέπει δὲ νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει μας, ὅτι μεγάλη δυστυχῶς εἶναι ἡ προκύψασα βλάβη, καὶ βαρὺς ὁ δηλητηριασμὸς τῆς σκέψεως, καὶ πρὸ παντὸς τῆς νεότητός μας. Καὶ βεβαίως δὲν ἤμποροῦμεν ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι καὶ εἰς τὸν τομέα αὐτὸν πολλὰ, πάρα πολλὰ μάλιστα συνετελέσθησαν ἀπὸ τὰς θρησκευτικὰς μας ὀργανώσεις καὶ περιοδικὰ ὅπως αἱ «Ἀκτίνες». Ἀλλὰ χρειάζεται ἀκόμη προσπάθεια μεγάλη, διὰ νὰ ἐξουδετερωθοῦν τὰ διαβρωτικὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ τῶν συνειδήσεων τοῦ δηλητηρίου τοῦ ὕλισμοῦ. Διότι ἡ μηχανοκρατία καὶ ὁ ὀρθολογισμὸς κυ-

ριαρχοῦν σήμερον εἰς τὴν ζωὴν. Καὶ ὁ εὐδαιμονισμὸς βασιλεύει εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ζητοῦν ὄλοεν περισσοτέρας ἀνέσεις καὶ ἀγαθά. Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, τίποτα δὲν εἶναι ἀποδοτικώτερον, ὅσον εἶναι ἡ ἐκλογή εὐσεβῶν καὶ θερμουργῶν κληρικῶν, ὡς ταγῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ποιμνίου. Καὶ ἡ δημιουργία φωτισμένου ἐφημεριακοῦ κλήρου, ποὺ ἀποτελεῖ τὸν κύριον στόχον τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου.

Λαὸς καὶ κλῆρος.

Ρωμαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος τῶν Ἑν. Πολιτειῶν, ὁ Σεβ. Φοῦλτον Σκί, διώρισε ἐπιτροπὴν ἀπὸ ὀκτώ λαϊκούς, ἀνδρας καὶ γυναῖκας, ἡ ὁποία θὰ κρίνῃ διὰ τὴν ἱκανότητα τῶν πρὸς ἱερωσύνην ὑποψηφίων εἰς τὴν Ἐπισκοπικὴν του περιφέρειαν.

Ἡ πρωτοβουλία αὕτη δεικνύει τὸ νέον πνεῦμα, ποὺ διέπει τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν· πνεῦμα, ποὺ ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Παράδοσιν. Καὶ ἀξίζει, ἀντὶ ἄλλων σχολίων, νὰ μεταφέρωμεν ἐδῶ τὰ ὅσα παρατηρεῖ ὁ ἐν λόγῳ Ἱεράρχης εἰς σχετικὴν του ἐγκύκλιον. «Ἐπειδὴ—γράφει—οἱ ἱερεῖς τίθενται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν λαϊκῶν, καὶ ὄχι οἱ λαϊκοὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἱερέων, ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ μετέχη τῆς ἐκλογῆς τῶν λειτουργῶν του. Εἰς μὲν τὸν κόσμον τοῦ ἐμπορίου πρέπει νὰ ἱκανοποιῆται ὁ πελάτης· εἰς δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ἐζήτει ἀνεκάθεν τὴν ψῆφον τοῦ λαοῦ διὰ τὴν χειροτονίαν τῶν κληρικῶν. Ἀλλ' ἡ κατὰ τὴν ὥραν τῆς χειροτονίας ἐπιδοκιμασία δὲν ἀρκεῖ, οὔτε εἶναι ἀποτελεσματικὴ. Οἱ λαϊκοὶ θὰ ἐκλέγουν εἰς τὸ ἐξῆς τοὺς κληρικούς των καὶ θὰ συμβάλλουν εἰς τὴν προετοιμασίαν των».

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα, ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

Η ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΤ'

Τὴν ἐργασία, ὅποια καὶ νᾶναι, πρέπει νὰ τὴν ἀγαπᾶμε νὰ τὴν προσφέρουμε πρόθυμα, ὅταν μᾶς τὴν ζητοῦν καὶ νὰ τὴν κάνουμε προσεκτικά, κεφάλαια, κι' ὅσο μπορούμε καλύτερα, ὅταν τὴν καταπατινόμαστε. Καὶ τὸ μόνο ποῦ δὲν πρέπει νὰ κάνουμε εἶναι, νὰ περιμένουμε παθητικά κι' ἀδιάφοροι κι' ἄνεργοι τὴν προκοπὴ μας καὶ τὴν καλύτερη τῆς ζωῆς μας. Μιὰ πνοὴ δημιουργικῆς δραστηριότητος κι' ἀποκαλυπτικῶν ὀρατισμῶν πρέπει νὰ μᾶς ξεσηκώνη, καὶ νὰ μᾶς, κρατᾶ πάντα ξάγρυπνους κι' ἀνήσυχους. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ μπορέσωμε νὰ δώσωμε λυτρωτικὴ κατεύθυνση στὴν ὁρμὴ μας, καὶ θὰ πνεύση γύρω μας «χρυσὸς ἀγέρας ζωῆς»

Χρέος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ βαδίζη μὲ μιὰν ἀνοδικὴ διαρκῶς πορεία, πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς ἀλήθειας· ποῦ δὲν εἶναι ἄλλη, παρὰ ἡ κίνησις ποῦ προχωρεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸν ἄνθρωπο· κι' ἀποβλέπει στὴν ἐγκαθίδρυση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπάνω στὴν Γῆ, ποῦ δὲν μπορεῖ, παρὰ θὰ γίνη. Γιατὶ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ γεννήθηκεν ὁ Χριστὸς — σὰν τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος — δὲν ὑπάρχει πιά ρῆξις καὶ διάστασις ἀνάμεσα στὸ φυσικὸ καὶ στὸ ὑπερφυσικὸ καὶ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ οὐρανὸς καὶ Γῆ ταυτίζονται...

* * *

Καὶ εἶναι μεγάλος, πολὺ μεγάλος, ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, πὼς μονάχα «οἱ βιαστὲς κατορθώνουν ν' ἀρπάξουν τὴν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ». Καὶ εἶναι λάθος καὶ πλάνη μεγάλη ἡ παθητικὴ ἀντίληψις τῆς ζωῆς. Πλάνη ποῦ ὀδηγεῖ, μὲ ἀσφάλεια κι' ἀναπόφευκτα, στὴν ἀποσύνθεσίν της, καὶ στὴ φθορὰ καὶ στὸ θάνατο.

Γι' αὐτὸ τὸ πρῶτιστο χρέος τοῦ ἀνθρώπου καὶ

μοναδική δικαίωση τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἐργασία κι' ὁ συνετὸς δημιουργικὸς του μόχθος. Μὲ τὴν ἐργασία καὶ μὲ τὸν μόχθο ἀποκτᾶμε τίς ἐπιστημονικὲς μας ἐμπειρίες καὶ γνώσεις· μ' αὐτὴν δημιουργοῦμε τὰ ὠραῖα ἐργα τέχνης· μ' αὐτὴν πραγματοποιοῦμε στὴ ζωὴ μας γενικώτερες ἠθικὲς ἔννοιες, ὑψωνόμαστε ὡς τὴν ἀγάπη, καὶ χαιρόμαστε τὴν ἄπειρην ὁμορφιὰ τοῦ κόσμου· καὶ μ' αὐτὴν κατακτᾶμε τὴν ἀνεξαρτησία μας καὶ τὴν ἐλευθερία μας. Ἡ ἐργασία εἶναι ἡ βεβαίωση τῆς ἀνώτερης ἠθικῆς φύσης τοῦ ἀνθρώπου, καὶ σημαία νίκης, πού τὴν ἀναδιπλώνουν καὶ τὴν ριπίζουν οὐράνιες πνοές. Καὶ πού βέβαια, ὅταν δὲν εἶναι ἐξαντλητικὴ, χαρίζει στὸ πνεῦμα φῶς καὶ χαρά, στηρίζει καὶ οἰκοδομεῖ τὴν ζωὴ, καὶ τῆς δίνει νόημα εὐθύνης καὶ ὑψηλὸ πνευματικὸ περιεχόμενο.

* *

Χωρὶς τὴν ἐργασία, τὰ πάντα θὰ γίνουν γύρω μας στάχτη, μπουχὸς καὶ κουρνιαχτὸς. Κι' ὅπως εἶπα παραπάνω, μὲ τὴν ἐργασία βεβαιώνομε τὴν ἀτομικὴ μας ὑπαρξή, μ' αὐτὴν ἡ ζωὴ γενικὰ παίρνει τὸν δρόμο τῆς προκοπῆς, κι' αὐτὴ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας. Κι' ἂν τὸ ἔσχατο τέλος, πού σ' αὐτὸ ὀφείλει νὰ κατατείνῃ ἡ κοινωνικὴ ἠθικὴ εἶναι τὸ ξεσκλάβωμα ὄλων ἐκείνων πού κατὰ κάποιον τρόπο ὑποφέρουν· κι' ἂν τὸ ἅγιο θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι, νὰ μὴν ὑπάρχῃ ἄλλο δάκρυ στὸν κόσμον παρὰ τὸ δάκρυ μονάχα τῆς χαρᾶς, μόνον μὲ τὸν μόχθο καὶ μόνον μὲ τὴν ἐργασία μας μπορεῖ νὰ κατακτηθῇ κι' ὁ Παράδεισος αὐτός. Κι' ἂν αὐτὸ τὸ πνεῦμα κι' αὐτὴ ἡ διάθεση διαποτίζῃ τὴν κάθε συνείδηση καὶ τὸν κάθε ἐργαζόμενον, τότε ἡ ἐργασία θὰ εἶναι εὐλογία Θεοῦ, πού θὰ καθαγιαζῇ τὴν ζωὴ· καὶ θὰ τὴν ἀνυψώσῃ, θὰ τὴν ἀναγενᾶ καὶ θὰ τὴν ὀδηγῇ ὀλοένα καὶ σὲ ψηλότερους βαθμοὺς ὕλικῆς ἄνεσης καὶ ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς τελειότητος. Κι' ἐγὼ τοῦλάχιστον—χιλιοδόξα—στο νᾶναι τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ πού μᾶς τὴν ἔδωκε—δὲν ἀναγνωρίζω στὴν ζωὴ, ὅπως τὸ κάνουν οἱ περισσότεροι,

«άνελέγητη καθημερινήν άθλιότητα». Άλλά πιστεύω, πώς έμεις τήν διαμορφώνομε, ανάλογα πάντα με τήν έσώτερή μας διάθεση...

* * *

Και μούρχεται στο νοῦ μου αυτή τήν στιγμὴν ένας φτωχὸς καὶ πολύτεκνος ἡμεροκαματιάρης—εἶχεν ἑφτά παιδιά, τέσσαρα κορίτσια καὶ τρία ἀγόρια—πού ἀποκαταστάθηκεν πρωτονοικοκύρης, ἀπὸ τήν ἀξιάδα του καὶ τήν προκοσύνη του.

Περιουσία δὲν εἶχε, παρὰ δυὸ τρία φτενοχώραφα, πού τὰ δούλευε καὶ τὰ καμάτευε μονάχος του, καὶ εἶχαν πάντα γι' αὐτὸ καλήν ἀπόδοση. Κι' ὅταν, χρονιὰ παρὰ χρονιὰ, ὅπως τὸ συνηθίζουν στὸ νησί μου τ'ἄβαζε «καλοκαιρινά»), τὰ φύτευε δηλαδή πεπονοκαρπουζιές, ἀνυδρες ντομάτες, φασολιές, κι' ἄλλα τέτοια ἐκάρπιζαν ἐξαιρετικά. Καὶ τοῦτο γιὰ τὸ φρόντιζεν ἐξαιρετικά, τὰ σκάλιζεν συχνά, καὶ τὰ λίπαινε στὸν καιρὸ τους πλούσια. Ξυπνοῦσε, θυμοῦμαι, σὺναυγα καὶ σκούπιζε καὶ μάζευεν ἀπὸ τοὺς πλακόστρωτους δρόμους τὶς κοπριές, πού ἄφηναν περνώοντας τὰ ζωντανά· καὶ μ' αὐτὲς λίπαινε περίσσια καὶ τὰ χωραφάκια του καὶ μιὰ σκαλίτσα πού βαστοῦσε, γιὰ νὰ κἀνη τὰ ζαρζαβατικά του, ὅπως λένε στὰ νησιά τὰ μικρὰ περιβολάκια, μετὰ τὰ ξύλινα, πρωτόγονα μὰ γραφικώτατα γεράνια, πού μ' αὐτὰ ἀνασέρνουν τὸ νερὸ ἀπὸ τὰ πηγάδια.

Τὸ καθαυτό του ἐπάγγελμα ἦτανε τσαγγάρης. Μὰ σὰν δὲν εἶχε δουλειὰ τῆς τέχνης του, ἔκανεν ὅτι ἄλλο μπορούσε κι' ὅτι περνοῦσεν ἀπὸ τὸ χέρι του. Ὡς καὶ κοτρώνες ἔσπαζε μετὰ τὴν βαρεία καὶ τὶς ἔκανε ψιλοχάλικο, πού εἶναι τόσο χρειαζόμενον γιὰ τὶς ταρατσες καὶ γιὰ τὰ δώματα τῶν σπιτιῶν. Μιὰ φορὰ δὲ τὴν βδομάδα πήγαινε στὸ βουνὸ καὶ κουβαλοῦσε, μ' ἕνα γαῖδουρέλο, κλαδιὰ γιὰ τοὺς βδομαδιάτικους φούρνους. Καὶ τὸν ἀσπριτζῆν ἀκόμη ἔκανε τὸ καλοκαίρι, πού οἱ νησιῶτες τὸ ζάρουν ν' ἀσπρίζουν τὰ σπιτία τους. Γιὰ νάχουν δὲ

τὰ παιδάκια του τὸ γάλα τους καὶ γιὰ νὰ ἐξασφαλίζῃ τὸ τυρὶ τῆς χρονιᾶς του γιὰ τὴν φαμίλια του διατηροῦσε μιὰ κατσίκια, καὶ δυὸ καλὰ πρόβατα, πού τοὺς κουβαλοῦσε χόρτα κι' ἀμπελόφυλλα ἀπὸ τὴν ἐξοχὴ. Καὶ εἶχεν ἀκόμη καὶ λίγες κοτοῦλες, κι' ἔτσι δὲν ἔλειπεν οὔτε τὸ φρέσκο αὐγουλάκι ἀπὸ τὸ σπίτι του.

Μερικοί, πού τοὺς ὄρεσεν ὁ καφενὲς καὶ ἡ πρέφα καὶ τὸ κουβεντολόϊ, τὸν ἔλεγαν ταμαχιάρη. Μὰ δὲν ἔδινε σημασία καὶ δὲν ἴδρωνε τ' αὐτὶ του γιὰ τὶς φλυαρίες τους, παρὰ κοίταζε τὴν δουλειά του καὶ τὸ σπιτικό του. Καὶ τὰ παιδάκια του, πού τ' ἔστειλεν ὅλα στὸ σχολεῖο, ἦταν πάντα θεοπάστρικά καὶ μοσχομυρισμένα. Καὶ τὴν Κυριακὴ πού πήγαιναν στὴν Ἐκκλησιὰ τὰ καμάρωνεν ὅλος ὁ κόσμος.

* * *

Δὲν πέρασαν λοιπὸν πάρα λίγα χρόνια, κι' ὁ ἡμεροκαματιάρης αὐτός, ἀπόκτησεν ἄνεση κι' ἀποκαταστάθηκε τὸ σπιτικό του ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ τιμημένα τοῦ νησιοῦ. Καὶ τὰ παιδιὰ του—κορίτσια κι' ἀγόρια—ἐπίασαν ὅλα τόπο κι' ἔκαναν οἰκογένειες λαμπρὲς.

Αὐτὰ εἶναι τ' ἀποτελέσματα τῆς φιλεργίας καὶ τοῦ ἀνοιχτομάτη ἀνθρώπου, πού ἀγαπᾷ τὴν δουλειά, καὶ πού ἀντιλαμβάνεται πιὸ εἶναι τὸ χρέος του κι' ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, κι' ἀπέναντι τῆς οἰκογένειάς του, κι' ἀπέναντι τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Γιὰ νὰ προκόψῃ κανεὶς, πρέπει ν' ἄναι ἀπαλλαγμένος ἀπὸ προλήψεις· καὶ νὰ πιστεύῃ πραγματικά, ὅτι «ἔργον οὐδὲν ὄνειδος· ἀεργία δὲ τ' ὄνειδος». Καὶ δι' αὐτὸ ἴσως ὁ Πλάτωνας, στοὺς περίφημους Νόμους του, ἔφθασεν ὡς τὸ σημεῖο ν' ἀπαγορεύῃ νὰ παίρνῃ κανεὶς καὶ νερὸ ἀκόμη ἀπὸ τὸ πηγάδι τοῦ γείτονά του, ἂν δὲν σκάψῃ προτῆτερα τὸ δικό του χωράφι ἢ κηπάρι, καὶ μάλιστα σ' ἀρκετὸ βάθος, καὶ νὰ δοκιμάσῃ νὰ βρῇ δικό του νερό.

Γιατὶ ὁ ἄνθρωπος—ἄντρες καὶ γυναῖκες—δὲν πρέπει

ν' ἀποφεύγη ποτέ του καὶ μὲ κανένα τρόπο τὸν κόπο· μὰ καὶ κάθε θυσία γιὰ τὸ κοινὸ ἀγαθόν. Κι' ὁ Πλούταρχος διηγεῖται, πὼς ὅταν οἱ Ρωμαῖοι πολιορκοῦσαν τὴν Καρχηδόνα, κι' ἐχρειάσθησαν οἱ Καρχηδόνιοι σχοινιά, οἱ γυναῖκες τους ἐκοψαν ὅλες τους σύρριζα τὰ μαλλιά τους καὶ τὰ πρόσφεραν στὴν Πατρίδα τους. Μὰ γιατί ν' ἀνατρέχωμε τόσο μακριὰ καὶ σὲ ξένα παραδείγματα; Μήπως δὲν ἐσώθηκεν, τώρα τελευταῖα ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς πατρίδας μας ἀπὸ τὴς ἡρωϊκῆς χωριάτισσες τῆς Πίνδου μας, πού κουβαλοῦσαν στὴς ράχες τους τὰ πυρομαχικὰ καὶ τὰ τρόφιμα ἐπάνω στὰ κακοτράχαλα καὶ καταχιόνιστα κατσάβραχα πού ἐμάχονταν ὁ στρατός μας, καὶ πού οὔτε τὰ μουλάρια δὲν μποροῦσαν νὰ σκαρφαλώσουν ὡς ἐκεῖ; (Ἔργον—λοιπὸν—οὐδὲν ὄνειδος· ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος). Ἡ ἐργασία εἶναι τὸ κλειδί, πού μ' αὐτὸ μονάχα, μπορεῖς ν' ἀνοίξης τὴν κατάκλειστη θύρα, πού ὀδηγεῖ στοὺς ὀλάνθιστους κήπους τῆς εὐτυχίας.

ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Εἰδοποιοῦνται οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι, ὅτι ἐκυκλοφόρησεν ὁ ἔκτος κατὰ σειρὰν τόμος τῶν ἐκδόσεων τῆς «Ἐκκλησίας», «Ἀδολεσχία Φιλότητος» τοῦ Εὐγενίου Βούλγαρη (Μέρος Β') ὅστις καὶ ἀπεστάλη εἰς ὅλας τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις πρὸς δωρεὰν διανομὴν εἰς τοὺς αἰδεσιμ. ἱερεῖς.

Παρακαλοῦνται οἱ αἰδεσιμ. Ἐφημέριοι ὅπως φροντίσουν νὰ τὸν παραλάβουν ἀπὸ τὰ οἰκεία Μητροπολιτικὰ Γραφεῖα.

(Ἐκ τοῦ «Ἐφημερίου»)

ΕΦΗΒΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Β'

"Άλλος κίνδυνος έπειτα διά τούς εφήβους δημιουργείται εκ τού ὅτι οὔτοι παρουσιάζουν μεγάλην ἀστάθειαν εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς των. Αἱ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ εφήβου ἀντιθέσεις πολυπλασιάζονται. "Άλλοτε ὁ νέος εἶναι τολμηρός καί ἄλλοτε δειλός, ἄλλοτε παρουσιάζει ἔντονον ἰδεαλισμόν καί ἄλλοτε ἔντονον κυνισμόν· ἄλλοτε δεικνύει ἀγγελικὴν πνευματικότητα καί ἄλλοτε ζφώδη αἰσθησιασμόν· ἄλλοτε εἶναι σχιζοειδῆς καί ἐνδοστροφῆς, τείνων νά ἀποσχισθῇ ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς πραγματικότητος καί νά ζήσῃ ἐν ἐνδοστροφικῇ μονώσει καί ἄλλοτε εἶναι ἐξωστρεφῆς καί κυκλόθυμος, ἀπορροφώμενος ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς πραγματικότητος καί ἔχων κυκλικὰς φάσεις μεταξύ εὐθυμίας καί μελαγχολίας, αἰσιοδοξίας καί ἀπαισιοδοξίας¹. Ἡ πυρετώδης δρᾶσις τοῦ νέου διακρίπεται πολλάκις ὑπὸ παραδόξων περιόδων νευρικότητος καί ραθυμίας. Τὴν ἔκρηξιν δηλαδή τῆς δράσεως ἀκολουθεῖ κατάπτωσις δυνάμεων καί τὴν ὑπερβολικὴν ἐνεργητικότητα ἀπόλυτος ἀδράνεια².

Ἡ ψυχικὴ αὕτη ἀναρχία καί ρευστότης, ἡ σύγκρουσις αὐτῆ τῶν ἑτεροειδῶν καί ἀνομοίων στοιχείων, αὐτὸ τὸ χάος τῶν ἐσωτερικῶν δυσαρμονιῶν δὲν εἶναι τι ἀνεξήγητον. Εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐκκολάψεως καί ἀνθήσεως τῆς ψυχῆς καί ἀποτέλεσμα τῆς ἐν τῷ εφήβῳ κινητοποιήσεως καί συγκρούσεως τῶν ἐνεργῶν δυνάμεων τῆς κληρονομικότητος ἕνεκα τῆς ὁποίας «χιλιάδες φωναὶ τοῦ παρελθόντος ἀντηχοῦν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ νέου»³ τῶν ἐνεργῶν δυνάμεων τοῦ ἐγώ του, ὡς διεπλάσθη τοῦτο μέχρις αὐτῆς τῆς περιόδου ὑπὸ τῆς πνευματικῆς κληρονομίας, τὴν ὁποίαν μετεβίβασεν εἰς αὐτὸν τὸ οἰκογενειακὸν καί κοινωνικὸν περιβάλλον. Καλεῖται λοιπὸν ὁ νέος νά γίνῃ διαιτητῆς τῆς μεγάλης αὐτῆς συρράξεως, ἥτις διαδραματίζεται ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ καί νά ἀποκαταστήσῃ μίαν ἰσορροπίαν, διὰ νά μὴ ναυαγήσῃ εἰς τὸ πέλαγος τῆς αὐτονόμου ζωῆς, τὴν ὁποίαν θὰ ζήσῃ ἐφεξῆς⁴. Ἡ πάλη αὕτη γίνεται ἀκόμη δραματικώτερα, ὅταν συνδέεται καί μετὰ τὴν σεξουαλικὴν ἢ γενετήσιον φύσιν τῆς ζωῆς τῶν νέων, ἥτις ἔχει ἀφυπνισθῆ καί δημιουργεῖ πολλάκις ἐσωτερικὰς συγκρούσεις καί

1. Σ. Π α π α δ ά κ η, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 45. Χάνφορντ Β ά ρ, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 14.

2. Χάνφορντ Β ά ρ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 13.

3. "Ενθ' ἄνωτ., σελ. 11.

4. Σ. Π α π α δ ά κ η, ἐνθ' ἄνωτ.

ψυχικούς τραυματισμούς. Ὁ ἐπιφανὴς Ἀμερικανὸς ψυχολόγος καὶ παιδαγωγὸς Στάνλι Χώλλ (Stanley Hall) λέγει, ὅτι ἡ νεανικὴ ἡλικία ἀτυχῶς εἶναι ἡ ἡλικία, καθ' ἣν ἐμφυτεύεται εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ἐγκλημα καὶ ἐμφανίζονται τὰ πρῶτα στάδια τῆς ἐγκληματικότητος⁵. Ταῦτα ἔχων ὑπ' ὄψιν τοῦ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἔλεγε χαρακτηριστικῶς : «Χαλεπὸν ἡ νεότης, ὅτι εὐρίπιστον, εὐεξαπάτητον, εὐόλισθον καὶ σφοδροτέρου δεῖται τοῦ χαλινοῦ»⁶.

Ἐκ τούτων καταδεικνύεται, ὅτι ὁ χριστιανὸς παιδαγωγός, ἐργαζόμενος εἰς τὰς τάξεις τῶν νέων, ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ σοβαρὰς δυσκολίας. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀποθαρρυνθῇ. Πρέπει νὰ ἴδῃ τοὺς νέους μετὰ στοργῆς καὶ νὰ κατανοήσῃ αὐτοὺς «εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης» (Ἐβρ. ι', 24). «Αἱ διακυμάνσεις καὶ ἀστασίαι εἰς τὴν ζωὴν τῶν νέων εἶναι φυσιολογικαὶ καὶ οὐχὶ ἀπροσδόκητοι»⁷. Ὡς βεβαιοῖ ὁ Σπράνγκερ (Spranger), αἱ ἀπότομοι αὐταὶ ἐκκολάψεις καὶ ἐκρήξεις ἔχουν τὸ θεμέλιον αὐτῶν εἰς αὐτὴν τὴν «κατασκευασματικὴν ὑφήν», καὶ εἰς τὰς μορφὰς τῆς ἐξελίξεως τῆς ψυχῆς⁸. Πολλάκις «οἱ ἡλικιωμένοι, τῶν ὁποίων ἡ μνήμη ἐξασθενεῖ εὐκόλως, φαντάζονται, ὅτι ἡ ἀσέβεια καὶ ὁ ἐγωϊσμός τῶν νέων γενεῶν δὲν δύναται νὰ συγκριθοῦν μὲ ἄλλας ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ δὲν διστάζουν νὰ ἐκσφενδονίζουσι πατρικὰ καὶ παιδαγωγικὰ κατηγορητήρια κατὰ τῶν νέων»⁹. Ἐνίοτε τὸ πνεῦμα τῶν νέων ἀποκοτᾶ χρόνιαν ἔξιν σκεπτικιστοῦ καὶ ὑπερβολικοῦ ἐπικριτοῦ, διότι γονεῖς καὶ διδάσκαλοι προσεπάθησαν νὰ δεσμεύσουσι αὐτὸ διὰ δογματικῆς αὐθεντίας, λησμονοῦντες τὰ ψυχολογικὰ δεδομένα. «Ὁ ὑπερβολικὸς σκεπτικισμὸς τῶν νέων ὀφείλεται συχνάκις εἰς ἀδέξια κηρύγματα ἢ ἀπαιδαγωγήτα διδάγματα, ἐνῶ ὁ κανονικὸς σκεπτικισμὸς τῶν νέων εἶναι ἀπλῶς προσπάθεια τοῦ νεαροῦ λογικοῦ τῶν νὰ δοκιμάσῃ τὰς πτέρυγας του καὶ νὰ μάθῃ τὴν τέχνην τοῦ πετᾶν»¹⁰.

Ὅθεν ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ εἰς τὸ ἔργον τῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν νέων. Τὸ κατ' ἐξοχὴν ὄπλον τοῦ χριστιανοῦ παιδαγωγοῦ πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δυσκολιῶν τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας εἶναι ἡ ἐξ ἀγάπης καὶ κατανοήσεως προσαρμοστικότης αὐτοῦ, ἥτις θὰ γίνηται «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσῃ» (Β' Κορ. θ', 22). Ἡ κλεις, διὰ τῆς ὁποίας ὁ πεφωτισμένος καὶ

5. Χάνφορντ Βάρ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 79.

6. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία ΙΧ εἰς τὴν Α' Τιμ., Migne Ἐ.Π. 62, 546.

7. Χάνφορντ Βάρ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 15.

8. Eduard Spranger, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 376.

9. Χάνφορντ Βάρ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 72.

10. Αὐτόθι.

11. Π. Μπρατσιώτη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 17—19.

πεπειραμένος διδάσκαλος θά ανοίξη τὰς καρδίας τῶν νέων καὶ θά προσεγγίσῃ αὐτάς, εἶναι ἡ ἀ γ ά π η, ἡ ὁποία αὐὸ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζεται τὸ κακόν..., πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει» (Α' Κορ. ιγ', 5—7). Διὰ τῆς ἀγάπης οὗτος δὲν θά ἴδῃ μόνον ἐν τῷ νέῳ τὰς φυσιολογικὰς ἀμφιταλαντεύσεις καὶ τὰς λοιπὰς ἐσωτερικὰς αὐτοῦ συγκρούσεις, ἵνα στιγματίσῃ αὐτὸν ὡς αὐτὸν ἀπωλείας» καὶ ἐγκαταλείψῃ αὐτὸν εἰς τὴν τύχην αὐτοῦ, ἀλλὰ θά ἀναζητήσῃ εἰς τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκλεκτὰ στοιχεῖα αὐτῆς, τὰ ὁποῖα, καταλλήλως χρησιμοποιούμενα καὶ καλλιεργούμενα, δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς οἱ θεμέλιοι λίθοι, ἵνα οἰκοδομηθῇ ἐπ' αὐτῶν μιὰ νέα ἐν Χριστῷ ζωὴ. Ποῖα εἶναι τὰ στοιχεῖα ταῦτα ;

Ἡ ἄνθρωπος τῆς προσωπικότητος τῶν νέων ἀφυπνίζει συγχρόνως καὶ πάσας τὰς ἐμφύτους ἀξιολογικὰς προδιαθέσεις, τὰς εὐγενεῖς κανονιστικὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἰδανικὰ αἰτήματα, διὰ τὰ ὁποῖα σεμνύνεται τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε εὐρίσκοντο εἰς λανθάνουσαν καὶ ὑπνώττουσαν κατάστασιν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν. Εἰς τοὺς ἐφήβους ἀφυπνίζεται ἡ συναίσθησις τῆς εὐθύνης καὶ τοῦ καθήκοντος καὶ ἰσχυροποιεῖται τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Μετὰ τοῦ ἀτομισμοῦ εἶναι συνυφασμένος παρὰ τῇ νεολαίᾳ καὶ ζωηρὸς κοινωνισμὸς. Ὁ ἔφηβος διακρίνεται διὰ τὴν ὁρμὴν τοῦ πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ πρὸς τὴν αὐτοθυσίαν οὐχὶ μόνον ὑπὲρ ἀγαπητῶν προσώπων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἰδανικῶν. Συνάπτει σχέσεις προσωπικὰς, σχέσεις ἐμπιστοσύνης, εἶναι εὐαίσθητος, ἐνθουσιώδης, μετέχει τῆς ζωῆς τῶν συλλόγων, ποθεῖ τὴν ἰδανικὴν καὶ ἀπόλυτον δικαιοσύνην καὶ ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἄκαμπτον εὐθυγραμμίαν, τοῦθ' ὑπὲρ ὀδηγεῖ αὐτὸν εἰς τὸν ριζοσπαστισμόν. «Οἱ νέοι εἶναι ριζοσπαστικοί, διότι γινώσκουν μόνον τὴν εὐθειαν καὶ τὴν κάθετον γραμμὴν, ἀγνοοῦν δὲ τελείως τὴν τεθλασμένην καὶ τὴν καμπύλην καὶ ἐπιζητοῦν πάντοτε τὸ ἀπόλυτον, οὐχὶ δὲ τὸ σχετικόν. Εἶναι ἀνίκανοι εἰς προσαρμογὴν, εἶναι ἀνεπιτήδευτοι εἰς συμβιβασμούς»¹². Πάντοτε οἱ νέοι ὄνειρεύονται μιὰν μελλοντικὴν κοινωνίαν καλυτέραν. Πάντα τὰ ἐκλεκτὰ ταῦτα στοιχεῖα τῆς ἐφηβικῆς ψυχῆς δύνανται ἄριστα νὰ ἀξιοποιηθῶν ὑπὸ τοῦ χριστιανοῦ παιδαγωγοῦ, ἐὰν ἐπιτύχῃ οὗτος νὰ χρησιμοποίησῃ ταῦτα ὡς «δοστράκινα σκευή», εἰς τὰ ὁποῖα θά ἐμβάλῃ τὸν οὐράνιον θησαυρὸν τῶν ἀπολύτων αἰτημάτων τῆς χριστιανικῆς κοσμοθεωρίας¹².

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

12. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ στάσις τῶν νέων ἀπέναντι τῆς Ὁρησείας, περ. «Ἐκκλησία», ἔτος 1949, σελ. 290 ἐξ.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ
Ο ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΛΟΓΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Λστ'. Ἐμοιγε μὴν δέος, μὴ καὶ τοῦ νυμφῶνος ἕξω ριφθῶ, δεθεις χεῖρας καὶ πόδας, ὡς οὐκ ἐνδεδυμένος ἐνδυμα γάμου· ἀλλὰ τοιμηρῶς παρενείρας ἑμαυτὸν τοῖς ἐκεῖσε ἀνακειμένοις. Καίτοι προσεκληθῆν μὲν ἐκ νεότητος, ἔν' εἶπω τι καὶ τῶν τοῖς πολλοῖς ἀγνοουμένων, καὶ ἐπ' αὐτὸν ἐπερρίφην ἐκ μήτρας, καὶ ἐδόθην δοτὸς ἐκ μητρικῆς ὑποσχέσεως, καὶ μετὰ τοῦτο τοῖς κινδύνοις ἐβεβαιώθην. Καὶ ὁ πόθος συνηξήθη, καὶ ὁ λογισμὸς συνέδραμε, καὶ πάντα ἔδωκα φέρων τῷ λαχόντι καὶ σώσαντι, κτῆσιν, περιφάνειαν, εὐεξίαν, τοὺς λόγους αὐτούς. Ὡν τοῦτο ἀπήλαυσα μόνον τὸ παριδεῖν καὶ ἐσχηκέναι, ὧν Χριστὸν προετίμησα. Καὶ ἠδύνθη μοι τὰ τοῦ Θεοῦ λόγια ὡς κηρία μέλιτος, καὶ τὴν σύνεσιν ἐπεκαλεσάμην, καὶ τῇ σοφίᾳ ἔδωκα φωνῆν μου. Καὶ ἄλλα δὴ ταῦτα, οἷον θυμὸν μετρῆσαι, καὶ γλῶσσαν χαλινῶσαι, καὶ ὀφθαλμὸν σωφρονίσειαι, καὶ γαστέρα

— «Μὴ καὶ τοῦ νυμφῶνος ἕξω ριφθῶ».

«Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἐνδυμα γάμου, καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταίρε, πῶς εἰσήλθες ὧδε μὴ ἔχων ἐνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐπιμύθη. Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις· ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλατε εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον», (Ματθ. κβ', 11-13).

— «Ἐδόθη δοτὸς».

Ἡ ἔκφρασις εἶναι Γραφικὴ, καὶ κατὰ ἀναλογίαν τῆς Ἄνας, τῆς μητέρας τοῦ Σαμουὴλ, ποὺ τὸν εἶχε τάξει σὺν Θεῷ (Α' Βασιλ. α', 11).

— «Τὸ παριδεῖν καὶ ἐσχηκέναι».

Σχῆμα προθέσεως, ἀντὶ τοῦ «ἐσχηκέναι καὶ παριδεῖν». Διότι πρῶτον ἀποικτῶ κανεῖς κάτι, καὶ κατόπιν τὸ «παροῦσθαι», τὸ παραβλέπει δηλαδὴ.

— «Κηρία μέλιτος».

«Κηρία μέλιτος λόγοι καλοὶ, γλῶσσαι δὲ αὐτοῦ ἴσας ψυχῆς» (Παροιμ. ιστ', 24), «ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίου καὶ λίθων τίμιον πολὺν καὶ γλυκότερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίων» (ψαλμ. ιη', 11).

— «Παραφρονῶν λέγω».

Ἐκφρασις τοῦ θείου Παύλου «παραφρονῶν λαλῶ ὑπὲρ ἐγὼ ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις» (Β' Κορ. ια', 23).

— «Τοῦτο φιλοσοφῆσαι».

Ἐφιλοσόφησα ποιεῖν ὅτι κρείττον ἐστὶν ἢ καθ' ἡμᾶς, τὸ δέξασθαι ψυχῶν ἡγερμονίαν καὶ προστασίαν.

λστ'. Κι' ἐγὼ τοῦλάχιστον φοβοῦμαι, μήπως κι' ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ μὲ πετάξουν, χεροπόδαρα δεμένο, ἔξω· γιατί δὲν ἤμouνα ντυμένος μὲ φόρεμα ποῦ νὰ ταιριάζῃ σὲ γάμο, ἀλλὰ ἀνακατώθηκα μ' ἀποκοτιὰν ἀνάμεσα στοὺς προσκαλεσμένους ἐκεῖ. "Αν καὶ—γιὰ νὰ εἰπῶ καὶ κάτι ποῦ λίγοι τὸ ξέρουν—ἀπὸ μικρὸ παιδί ἀκόμα ἔνοιωθα τὴν κλίση· μὰ καὶ προτοῦ νὰ γεννηθῶ ἀκόμη ἤμouνα ἀφιερωμένος στὸ Θεὸ καὶ ἤμouνα δοσμένος ἀπὸ τάξιμο τῆς μητέρας μου· καὶ ἡ προσφορά της αὐτῆ ἐσιγουρεύθηκε περισσότερον ἀκόμη κατόπιν, ἀπὸ πολλὰ δύσκολα περιστατικὰ ποῦ ἐπέερασα. Καὶ μὲ τὸν καιρὸν, ἐπράνευεν ὁ πόνθος μου, καὶ οἱ λογισμοὶ μου συνοδοιποροῦσαν· κι' ὅλα καὶ τὸ καθετὶ ποῦ μοῦ λάχαινε τὰ πρόσφερα στὸ σωτήρα μου· καὶ τὴν περιουσίαν μου, καὶ τὴν κοινωνικὴν μου θέση, καὶ τὴν υἰεία μου, κι' αὐτὰ ἀκόμη τὰ λόγια μου. Ποῦ ἀπ' ὅλα αὐτὰ, τὸ μόνο ποῦ ἐκέρδισα εἶναι, πὼς ἀπόκτησα τὴ δύναμη νὰ τὰ καταφρονῶ καὶ νὰ τ' ἀποδιώχνω, κι' ἀντὶς γι' αὐτὰ προτίμησα τὸν Χριστό. Καὶ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ μοῦ γίνηκαν γλυκὰ σὰν τὶς μελωμένες κερῆθρες, καὶ παρακαλοῦσα τὸν Θεὸ νὰ μοῦ χαρίξῃ σύνεση· κι' ἐπρόσεξα τὰ λόγια μου νᾶναι μετρημένα καὶ στοχαστικὰ. Μὰ κι' ὅλα βέβαια τ' ἄλλα, νὰ συγκρατῶ π.χ. τὸν θυμὸ μου, καὶ νὰ βάλω χαλινάρι στὴ γλῶσσά μου, καὶ νὰ περιορίσω τὰ μάτια μου, καὶ νὰ τιμονέψω τὴν λαιμαργία μου, καὶ νὰ καταφρονέσω τὶς πρόσκαιρες δόξες καὶ τιμές. Καὶ θὰ εἰπῶ κάτι, ποῦ θὰ τὸ λογιᾶστε σὰν τρέλλα, ἀλλὰ θὰ τὸ εἰπῶ ὅμως. Ὡς πρὸς αὐτὰ ὅλα δηλαδή, ἴσως νὰ μὴν ἔγιναι χειρότερος ἀπὸ ὅλους. Κατώρθωσα ὅμως νὰ φιλοσοφήσω ἐπάνω σ' αὐτό· ὅτι τὸ νὰ δεχθῶ δηλαδή τὴν ἀρχηγία καὶ τὴν ἐξουσία ἐπάνω σὲ ψυχές, ἦταν ἀνώτερο ἀπὸ τὴν δύναμή μου· ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἐκαλόμαθα ἀκόμη μηδὲ νὰ κυβερνῆσαι, μὰ οὔτε κι' ἐκαθάρισα, ὅσο πρέπει, τὴν ψυχὴ μου.

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

παιδαγωγῆσαι, καὶ δόξαν πατῆσαι τὴν κάτω μένουσαν. Παραφρονῶν λέγω, ἀλλ' οὖν εἰρήσεται. Ταῦτα μὲν οὐ τῶν πολλῶν ἴσως ἐγενόμην φαυλότερος. Τοῦτο δὲ φιλοσοφῆσαι, κρεῖττον ἢ καθ' ἡμᾶς δέξασθαι ψυχῶν ἡγεμονίαν καὶ προστασίαν, καὶ μήπω μηδὲ ποιμαίνεσθαι καλῶς μαθόντας ἡμᾶς, μηδὲ καθαρθέντας τὴν ψυχὴν ὅσον ἄξιον.

Λζ'. Ἐπειτα ποιμένης ἐπιστατεῖν πιστευθῆναι, καὶ ταῦτα ἐν καιροῖς τοιούτοις, ἐν οἷς ἀγαπητὸν ὄρωντα τοὺς ἄλλους ἄνω καὶ κάτω φερομένους τε καὶ ταρασσομένους, φυγόντα φυγῆ ἐκ τοῦ μέσου, ὑπὸ σκέπην ὑπαναχωρήσαντα, λαθεῖν τοῦ πονηροῦ τὴν ζάλην καὶ τὴν σκοτόμαιναν. Ἡνίκα πολεμεῖ μὲν ἀλλήλοισι τὰ μέλη, οἴχεται δὲ τῆς ἀγάπης, εἰ καὶ τι ἦν λείψανον ὄνομα δὲ κενὸν ἄλλως ὁ ἱερεὺς ἐκχυθείσης ἐπ' ἄρχοντας ἐξουδενώσεως, ὡς περ εἴρηται· Καὶ εἶθε κενόν. Νυνὶ δέ, τρέποίτο εἰς κεφαλὰς ἀθέων ἢ βλασφημία! Φόβος δὲ ἅπας ἐξώρισται τῶν ψυχῶν, ἀντεισθῆναι δὲ ἀνάιδεια· τοῦ βουλομένου δὲ ἡ γυνῶσις καὶ τὰ βάθη τοῦ πνεύματος. Πάντες δὲ ἐσμὲν εὐσεβεῖς ἐξ ἑνὸς μόνου, τοῦ καταγιγνώσκειν ἄλλων ἀσέβειαν· Χρώμεθα δὲ δικασταῖς τοῖς ἀθέοις, καὶ ριπτοῦμεν τὰ ἅγια τοῖς κυσί, καὶ βάλλομεν τοὺς μαργαρίτας ἐμπροσθεν τῶν χοίρων, βεβήλοισι ἀκοαῖς καὶ ψυχαῖς τὰ θεῖα δημοσιεύοντες, καὶ τὰς τῶν ἐχθρῶν εὐχὰς ἐπιμελῶς ἐκπληροῦμεν οἱ δέλαιοι, καὶ πορνεύοντες ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἡμῶν, οὐκ αἰσχυνόμεθα. Μωαβῖται δὲ καὶ Ἀμμωνῖται, οἷς οὐδὲ ἐξῆν παριέναι εἰς ἐκκλησίαν Κυρίου, τοῖς ἀγιωτάτοις ἡμῶν ἐμβατεύουσιν. Ἠνοίξαμεν δὲ πᾶσιν οὐ πύλας δικαιοσύνης, ἀλλὰ θύρας λοιδορίας τε καὶ τῆς κατ' ἀλλήλων θρασυτήτος. Καὶ οὗτος ἄριστος ἡμῖν, οὐχ ὅς μὴδὲ ρῆμα πρόηται ἀργὸν φόβῳ Θεοῦ, ἀλλ' ὅς ἂν τύχη πλεῖστα τὸν πλησίον εἰπὼν κακῶς, ἢ διαρρήδην, ἢ ἐν αἰνίγμασι· καὶ ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ στρέφων κόπον καὶ πόνον· ἢ ἰὸν ἀσπίδων, εἰπεῖν οἰκειότερον. Θηροῦμεν δὲ τὰς ἀλλήλων ἀμαρτίας οὐχ ἵνα θρηγήσωμεν, ἀλλ' ἵνα ὀνειδίσωμεν· οὐχ ἵνα θεραπεύσωμεν, ἀλλ' ἵνα προσπλήξωμεν· καὶ ἀπολογίαν ἔχομεν τῶν ἡμετέρων κακῶν τὰ τῶν πλησίον τραύματα. Κακοὺς δὲ καὶ ἀγαθοὺς οὐχ ὁ τρόπος, ἀλλ' ἡ διάστασις καὶ ἡ φιλία χαρακτηρίζει. Καὶ ἅ σήμερον ἐπαινοῦμεν, αὔριον ἐκακίσαμεν· καὶ ἅ παρ' ἄλλοις στηλιτεύεται, παρ' ἡμῖν θαυμάζεται, καὶ πάντα συγχωρεῖται προθύμως τῷ ἀσεβεῖν· Οὕτω δὴ κακίαν ἐσμὲν μεγάλῳ ψυχο!

— «Δικασταῖς τοῖς ἀθέοις».

Ἀλληλοκατηγοροῦμενοι καὶ ἀντιμαχόμενοι μεταξύ τους οἱ Χριστιανοί, ἐδικάζοντο ἀπὸ μὴ Χριστιανῶν εἰδωλολάτρων.

— «Ριπτοῦμεν τὰ ἅγια τοῖς κυσί».

«Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί, μηδὲ βάλητε τὰς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων» (Ματθ. ζ', 6).

ΛΖ'. Καὶ ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, νὰ σοῦ ἐμπιστευθοῦν νὰ κυβερνᾷς ποίμνιο! κι' αὐτὸ σὲ περιστάσεις σὰν τὶς τωρινές, πού τὸ φρόνιμο εἶναι σ' αὐτές, βλέποντας κανεὶς τοὺς ἄλλους νὰ τινάζονται ἀπὸ τὰ ὕψη στὰ βᾶθη καὶ νὰ θαλασσοδέρνονται, νὰ φύγη τρεχᾶτος ἀπὸ τὴν μέση καὶ νὰ καταφύγη σὲ κάποιον ἀραξοβόλι, γιὰ ν' ἀποφύγη ἔτσι, μὲ τρόπο, τὴν παραζάλη τῆς κακίας καὶ τὴν λύσσα τοῦ σκοταδιοῦ. Γιατὶ σήμερα, ἀλληλομαχοῦνε μεταξὺ τους τὸ μέλη κι' ἔκαμε φτερά κι' ἀπάρησεν ἡ ἀγάπη, ἂν ἔμενε καὶ κάποιος λείψανο ἀπ' αὐτὴν· τ' ὄνομα δὲ τοῦ ἱερέα εἶναι ἀσύστατο καὶ χωρὶς καμμιά βαρύτητα· γιατί, ὅπως τὸ εἶπα καὶ παραπάνω, ἀπλόθηκε παντοῦ ἡ καταφρόνηση γι' αὐτοὺς πού μᾶς κυβερνοῦν.

Καὶ μοκάρι νάτανε ἀνύπαρκτο. Τώρα ὅμως, ἄς πῆση ἐπάνω στὰ κεφάλια τῶν ἄθεων ἡ βλαστήμια! Κάθε φόβος ἔχει ἐξορισθῆ ἀπὸ τὶς ψυχές, καὶ τὸν ἔχει ἀντικαταστήσει μέσα τους ἡ ζεδιαντροπιά. Κι' ὅποιος θέλει παρασταίνει τὸν σοφὸ καὶ τὸν βαθυστόχαστο. Κι' ὅλοι εἴμαστε εὐσεβεῖς, καὶ σ' ἓνα μονάχα συμφανοῦμε στὸ νὰ κατηγοροῦμε δηλαδὴ τοὺς ἄλλους σὰν ἄσεβεῖς. Μεταχειριζόμεστε δὲ σὰν δικαστὲς τοὺς ἄθεους, καὶ ρίχνουμε τ' ἅγια στὰ σκυλλιά καὶ πετοῦμε τὰ μαργαριτάρια μπροστὰ στοὺς χοίρους, κοινολογῶντας τὰ θεῖα σ' αὐτιά καὶ σὲ ψυχές βέβηλες. Κι' ἀγωνιζόμεστε οἱ συμφοριασμένοι, νὰ πραγματοποιήσωμε, μὲ κάθε τρόπο, τὶς εὐχές τῶν ἐχθρῶν μας· κι' ἐνῶ ἀσχημονοῦμε σὲ κάθε μας ἐνέργεια καὶ πράξη, δὲν ντρεπόμαστε καθόλου. Μωαβίτες δὲ κι' Ἀμμωνίτες, πού οὔτε νὰ περνοδιαβαίνουν ἐμπρὸς στὸ νὰ τὸ Κυρίου δὲν τοὺς ἐπιτρεπόντατε, κυριαρχοῦνε στ' ἀγιώτατά μας. Κι' ἀνοίξαμε διάπλατα σ' ὅλους ὄχι τὶς θύρες τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ τὶς θύρες τῆς βρισιᾶς καὶ τῆς ἀσυγκράτητης ἀλληλοκατηγορίας. Καὶ εἶναι γιὰ μᾶς ξεχωριστὸς κι' ἄριστος, ὄχι αὐτός, πού οὔτε μιὰ λέξη ἄσκοπη δὲν βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα του, ἀπὸ φόβο Θεοῦ· ἀλλ' αὐτός, πού θὰ τύχη νὰ ξεστομίση τὰ μύρια ὅσα κακὰ κατὰ τοῦ πλησίον του, εἴτε φανερά καὶ φωναχτά, εἴτε καὶ μουλωχτά καὶ μὲ παραμαντέματα· καὶ κάτω ἀπὸ τὴν γλώσσα του κλωθογυρνᾷ βᾶσανα καὶ ταλαιπωρίες, ἢ γιὰ νὰ ἐκφραστῶ πιὸ ταιριαστά, φαρμάκι ὀχιᾶς. Καὶ παρακολουθοῦμε μὲ κνηγῆτὸ τ' ἀλληλοφταιξιματά μας, ὄχι γιὰ νὰ κλάψωμε, ἀλλὰ γιὰ νὰ κακολογήσωμε. Ὅχι γιὰ νὰ γιατρέψωμε, παρὰ γιὰ νὰ πληγώσωμε βαθύτερα. Καὶ σὰν ἀπολογία μας γιὰ τὶς ἀθλιότητές μας, ἔχουμε τὶς πληγές τῶν ἄλλων. Τοὺς κακοὺς δὲ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, δὲν τοὺς χαρακτηρίζει σὰν τέτοιους ἡ ἀνάλογη συμπεριφορὰ τους, ἀλλὰ ἡ τυχὸν φιλία μας κι' ἐχθρητά μας γι' αὐτούς. Κι' αὐτὰ πού σήμερον παινεύουμε, τὴν ἐπαύριο τὰ κατηγοροῦμε. Κι' αὐτὰ πού στηλιτεύονται ἀπὸ ἄλλους, ἐμεῖς τὰ θαυμάζουμε. Κι', ἐπειδὴ εἴμαστε ἄσεβεῖς, τὰ πάντα συγχωροῦμε πρόθυμα. Κι' ἔτσι μονάχα στὴν κακία εἴμαστε μεγάλωψοι!

Ἐκλεκτὲς σελίδες ἀπὸ τὸν Ἱ. Χρυσόστομο

Ἡ ΑΡΓΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΛΑΥΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΒΛΑΒΕΡΩΤΑΤΑ

(Ἀπὸ τὴν ΑΒ' ὁμιλία στὶς Πράξεις)

Ἄς μὴν γυρεῦσωμε τὴν ἀνάμελῃ καὶ τὴν ξεκούραστῃ ζωῇ. Γιατὶ ὁ ἄνθρωπος, μᾶς λέει, ποῦ δὲν ἔχει περάσει ἀπὸ δοκιμασίες εἶναι κι' ἄχρηστος, ὄχι μονάχα στὴν πάλῃ τῆς ζωῆς αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ καθετί. Εἶναι ἄχρηστο πρᾶγμα ἡ ἄνεση· καὶ σ' αὐτὴν ἀκόμη τὴν καλοπέραση, τίποτα δὲν εἶναι τόσο ἀχρείαστο, ὅσο εἶναι τὸ νὰ παραδίδεται κανεὶς στὴν ἀπόλαυση· γιατί ἔρχεται ὁ κόρος. Καὶ οὔτε ἀπὸ τὰ τὰ φαγοπότια οὔτε κι' ἀπὸ τὴν ἄνεση εἶναι ἡ εὐχαρίστησή μας τόσο μεγάλη· γιατί ὅλα περνοῦν κι' ὅλα ἐξάφανίζονται.

* *

Ἄς μὴν τὴν ἀποζητᾶμε λοιπὸν αὐτῇ. Γιατὶ ἂν θελήσωμε νὰ καλοξετάσωμε ποίος περνᾷ πιδὲ εὐχάριστα, αὐτὸς ποῦ κουράζεται καὶ ταλαιπωριέται, γιὰ αὐτὸς ποῦ καλοπερνᾷ, θὰ βροῦμε πὼς μᾶλλον ὁ τελευταῖος. Γιατὶ πρῶτα πρῶτα κι' αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ τέτοιου εἶναι πλαδαρὸ καὶ σὰν παράλυτο· ἔπειτα καὶ οἱ αἰσθήσεις του οὔτε σωστές οὔτε καὶ γερᾶς εἶναι, ἀλλὰ χαῦνες καὶ μαλαγμένες. Κι' αὐτὲς εἶναι ἀνύπαρκτες, οὔτε καὶ ἡ χαρὰ τῆς υγείας ὑπάρχει. Ποιὸ ἄλογο εἶναι χρήσιμο, αὐτὸ ποῦ περνᾷ ξεκούραστα καὶ τρώγοντας, ἢ αὐτὸ ποῦ γυμνάζεται; Ποιὸ πλοῖο, αὐτὸ ποῦ ταξιδεύει ἢ αὐτὸ ποῦ εἶναι ἀκίνητο στὸ λιμάνι; Ποιὸ νερό, τὸ τρεχούμενο ἢ τὸ στεκόμενο; Ποιὸ σιδερένιο ἐργαλεῖο, αὐτὸ ποῦ τὸ δουλεύουν, ἢ αὐτὸ ποῦ δὲν τὸ χρησιμοποιοῦν; Ἐκεῖνο μὲν λαμποκοπᾷ καὶ μοιάζει σὰν ἀσημένιο, αὐτὸ δὲ τὸ τρώει ἀπὸ παντοῦ ἢ σκουριά καὶ καταντᾷ ἄχρηστο κι' ἀλλοιώνεται ἢ φύση του; Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τὴν ψυχὴ ποῦ τεμπελιάζει· κάτι σὰν φαρμάκι τὴν περιχύνει, κι' ἀφανίζει καὶ τὴν λαμπρότητά της κι' ὅλα τ' ἄλλα. Μὲ ποιὸν τρόπο λοιπὸν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ἐκμηδενίσῃ τὸ φαρμάκι αὐτό; Μὲ τὸ ἀκόνι ἀπὸ τίς δοκιμασίες· γιατί αὐτὲς τὴν κάνουν τὴν ψυχὴ χρήσιμη κι' ἀποδοτικὴ σὰ πάντα. Γιατὶ πὼς θὰ τὸ μπορέσῃ κανεὶς νὰ κόψῃ τὰ πάθη του, ἂν στομώσῃ ὁ αἰθέρας τοῦ νυστεριοῦ κι' ἂν λυγίξῃ σὰν μολύβι; Πῶς θὰ πληγώσῃ τὸν διάβολο; Καὶ σὲ ποιὸν δὲν προκαλεῖ τὴν ἀγρία, ἕνας ἄνθρωπος ποῦ ὅλο παχαίνει, καὶ ποῦ σέρνεται σὰν τὴν φώκια;

* *

Δὲν μιλοῦ γι' αὐτοὺς ποῦ εἶναι πλασμένοι ἔτσι, ἀλλὰ γι' αὐτοὺς ποῦ κατάντησαν τέτοια γὰ σῶματά τους ἀπὸ τὰ φαγοπότια, γιὰ

τοὺς λεπτοὺς στὴ φύση τους. Ἀνάτειλεν ὁ ἥλιος σκορπᾶ παντοῦ λαμπρὲς τὶς ἀκτῖνες του· καὶ σηκώνει τὸν καθένα γιὰ νὰ πάη στὴ δουλειά του. Ὁ γεωργὸς παίρνει τὸ δικέλι του καὶ βγαίνει· ὁ σιδερᾶς πιάνει τὸ σφυρὶ του, καὶ ὁ κάθε τεχνίτης αὐτὸ πού τοῦ χρησιμεύει· καὶ θὰ βρῆς, πῶς ὁ καθένας μεταχειρίζεται τὰ δικά του ἐργαλεῖα. Ἡ γυναῖκα τὴν ρόκα τῆς ἢ τὸν ἐργαλεῖο πού ὑφαίνει. Κι' αὐτός, σὰν νᾶναι χοῖρος, ἀμέσως ἀπὸ τὸ πρῶτ' βγαίνει γιὰ νὰ βοσκήσῃ τὴν κοιλιά του, καὶ γνοιάζεται πῶς θὰ κἀνῃ πλουσιώτερο τὸ τραπέζι του. Κι' ὅμως μονάχα τὰ ζῶα ἔχουν τὸ φυσικὸ νὰ τρῶνε ἀπὸ τὸ σύνταυγο, ἐπειδὴ σὲ τίποτες ἄλλο δὲν χρησιμεύουν, ἀλλὰ γιὰ νὰ σφάζονται. Ὅσα δὲ ἀπ' αὐτὰ σηκώνουν φορτία στὴ ράχη τους καὶ δέχονται νὰ δουλέψουν, καὶ αὐτὰ βγαίνουν στὴ δουλειὰ ἀπὸ τὴν νύκτα καὶ θεοσκότεινα. Αὐτὸς δὲ μόλις σηκωθῆ ἀπὸ τὸ κρεβάτι καὶ ἐνῶ ὁ ἥλιος ἔχει πλημμυρίσει τὴν ἀγορὰ μὲ τὸ φῶς του, καὶ ὅλοι ἔχουν τελειώσει τὴν δουλειά τους, σηκώνεται καὶ ἀνακλιρίζεται, καὶ παχαίνει σὰν νᾶναι πραγματικὰ γουρουνι, ἀφοῦ ἔχει καταναλώσει τὸ καλύτερο μέρος τῆς ἡμέρας μὲ κλεισμένα μάτια. Ὑστερα κάθεται ξαπλωμένος στὸ κρεβάτι του πολλὰς ὥρες, χωρὶς νὰ μπορῆ οὔτε ν' ἀνασηκωθῆ ἀπὸ τὸ βραδυνὸ του μεθύσι, καὶ ἀφοῦ κατασπατάλησε τὸν καιρὸ του σὲ τέτοια.

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Μητροπολίτου Σάμου ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

“ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ,”

Εἰς τόμους πέντε σελ. 2124

Ἦτοι λόγοι ἑορταστικοί, περιστατικοί κ.λ.π. Ἄρθρα, Μελέται, τοῦ σοφοῦ καὶ ἀειμνήστου Ἱεράρχου.

Διατίθενται διὰ τοὺς αἰδεσιμωτάτους ἱερεῖς, κληρικούς, καὶ θεολόγους, πρὸς ἐμπλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης των, ἀντὶ δραχμῶν 200 ἐπὶ τρίμηνον, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Πληροφορίαι : Γράψατε εἰς «ΕΦΗΜΕΡΙΟΝ»

Ἡ ἀγωνία ἐνὸς ἱερέως

ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΑΙΜΑ...

(B')

Τὸ σῶμα σου τὸ ἅγιο τροφή μου!

Τὸ τίμιο αἷμα σου στὶς φλέβες μου!

«Λάβετε φάγετε...». «Πίστε... πάντες» ἦταν ἡ ἐντολή σου. Ἐντολή, ποὺ τὴν ὑπαγόρευε ἡ ἄμετρη ἀγάπη.

Θὰ τὸ θεωροῦσα ἱστορικὸ γεγονὸς στὴ ζωὴ μου, ἂν ἀξιωνόμουν ἀπλῶς νὰ σὲ γνωρίσω. Ἡ καρδιά μου θὰ γέμιζε ἀπὸ χαρὰ, ἂν καὶ μόνο εἶχα τὴν εὐκαιρία ν' ἀκούσω τὸ λόγο σου, ποὺ φυλάχτηκε ἀνόθευτος στὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο. Τοῦτο ὅμως τὸ δῶρο, ποὺ μοῦ χαρίζεις δὲν ἔχω τὴ δύναμι νὰ τὸ σταθμίσω οὔτε βρίσκω λέξεις εὐγνωμοσύνης, μὲ τίς ὁποῖες νὰ μπορέσω νὰ τὸ περιβάλω. Τὸ σῶμα σου καὶ τὸ αἷμα σου μέσα μου. Τροφή τῆς ψυχῆς μου.

«Τὸν πόθον σου ἐπιδεικνύς τὸν περὶ ἡμᾶς οὐκ ἰδεῖν σε μόνον παρέσχες τοῖς ἐπιθυμοῦσιν· ἀλλὰ καὶ ἄψασθαι, καὶ φαγεῖν, καὶ ἐμπῆξαι τοὺς ὀδόντας τῆ σαρκί, καὶ συμπλακῆναι καὶ τὸν πόθον ἐμπλήσαι πάντα»¹.

Προσφέρθηκες ὅσο ἦταν δυνατὸν περισσότερο. Μέχρις ἐκεῖ, ποὺ ὑπαγόρευε ὄχι ἡ δική μας στενὴ καὶ μικρόψυχη, ἀλλὰ ἡ δική σου πλατεῖα κι' ἀπέραντη θεϊκὴ ἀγάπη. Δέχτηκες ὄχι ἀπλῶς νὰ ρθῆς ἀνάμεσά μας, ἀλλὰ καὶ νὰ γίνης τροφή, ποὺ συντηρεῖ καὶ ζωογονεῖ τὴν ψυχὴ μας.

* * *

Χριστέ μου,

Κάθε φορὰ ποὺ στρώνεται ἡ μυστικὴ καὶ οὐράνια τράπεζα, δὲν ἀσκῶ μόνο τὸ ἔργο τοῦ λειτουργοῦ, ἀλλ' ἀξιωνομαι νὰ πάρω θέσι ἀνάμεσα στοὺς ἀγαπημένους σου «δαιτημόνας». Πλησιάζω τὸν ἅγιο κρατῆρα καὶ βάζω τὰ χεῖλη μου στὸ πορφυρὸ σου αἷμα καὶ γεύομαι τὸν οὐράνιο, ἀτίμητο ἄρτο, τὸ Σῶμα Σου.

Τὴν ὥρα αὐτὴ τὸ νοιώθω ἐντονώτερα ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ, ὅτι εἶμαι παιδί σου.

Ὁ πατέρας μου κι' ἡ μάνα μου μοῦδωκαν κάτι μεγάλο. Μ' ἔφεραν σὴν ὑπαρξί. Μὲ τοποθέτησαν σὴ θερμὴ φωλιὰ τῆς ἀγάπης των. Μ' ἔθρεψαν καὶ μὲ ἀνδρωσαν μὲ τὸ γάλα τους καὶ τὸ μὶχθο τους.

Σὺ, Χριστέ μου, μοῦδωκες μιὰ δευτέρη ζωὴ, τὴ στιγμὴ, ποὺ βγήκα ἀπ' τὴν κολυμπήθρα τοῦ βαπτίσματος. Καὶ μ' ἔθρεψες

1, Ἰωάν. Χρυσοστ. Ὁμιλία ΜΕΤ εἰς Ἰωάννην.

και με τρέφεις μ' ὅ,τι πιό ἱερό ὑπάρχει, με τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό σου.

Μιά δεύτερη γέννα. Μιά καινούργια ζωή.

Δὲν συνάντησα ἀντίστοιχη προσφορά στή γῆ μας. Δὲν βροῖμα κανένα, πού νά μ' ἀγάπησε τόσο.

Ἡ πατρική κι' ἡ μητρική ἀγάπη, πού εἶναι ἡ πιό λεπτή κι' ἡ πιό ἀνήσυχη, ὅσο κι' ἂν στά μάτια τὰ δικά μας φαίνεται ἀπέραντη, ἔχει κι' αὐτή, τὰ ὄριά της. Δὲν μπορεῖ νά βγῆ ἔξω ἀπ' αὐτὰ γιὰ ν' ἀντιγράψῃ τῆ δική σου προσφορά. Μερικές, μάλιστα, φορές δὲν ἐξαντλεῖ οὔτε κι' αὐτὰ τὰ ἀνθρώπινα ὄρια. Μαζεύεται, κουβαριάζεται, γίνεται φειδωλή σ' ἐκδηλώσεις κι' ἀπέναντι στοὺς ἴδιους τοὺς καρπούς τῶν πατρικῶν και τῶν μητρικῶν σπλάγγων.

Σὺ ποτέ δὲν κουβαριάζεις τὴν ἀγάπη σου.

Τὴν ὥρα, πού κοινωνῶ τὸ ἅγιο σῶμα σου και τὸ μεταδίδω και στοὺς πιστοὺς σου, μοῦ φαίνεται πὼς στέκεις μπροστά μου και μοῦ ψιθυρίζεις: «Οἱ μὲν γεννήσαντες, πολλάκις ἐτέροις τρέφειν διδῶσι τὰ τεχθέντα· ἐγὼ δὲ οὐχ οὕτω, ἀλλὰ ταῖς σαρξὶ τρέφω ταῖς ἐμαῖς, ἐμαυτὸν ὑμῖν παρατίθημι, πάντας ὑμᾶς εὐγενεῖς εἶναι βουλόμενος και χρηστὰς ὑμῖν περὶ τῶν μελλόντων ὑποστεινῶν ἐλπίδας»².

Μπορῶ νά καυχθῶ με ἱερὴ καύχησι.

Στὶς κοινωνίες μας γίνεται πολὺς λόγος γιὰ τὴν καταγωγή. Οἱ ἀριστοκράται καυχῶνται γιὰτὶ κληρονόμησαν τὴν ὑπαρξὶ ἀπὸ προγόνους εὐγενεῖς. Οἱ βασιλεῖς γιὰτὶ τρέχει στὶς φλέβες τους αἷμα βασιλικό.

Χριστέ μου, στή ζωὴ τῆ δική μας, τῶν παιδιῶν σου, δὲν μένει χῶρος γιὰ τέτοιες καυχήσεις. Εἶναι πολὺ φτηνὲς κι' ἀνούσιες. Ἐκεῖνο, πού μπορούμε με γνήσια καύχησι νά προβάσουμε εἶναι τὸ ὅτι στὶς φλέβες μας κυλάει τὸ δικό σου αἷμα κι' ὅ,τι ἡ ψυχὴ μας τρέφεται κι' ἀυξάνει με τὸ δικό σου ἅγιο σῶμα.

Αὐτὸ δίνει ξεχωριστὴ εὐγένεια στὴν προσωπικότητά μας. Ἄσχημα με τὸ σπῆτι, πού γεννηθήκαμε, με τὸ ἔργο, πού ἔκαναν οἱ γονεῖς μας με τὴ θέσι, πού ἔχουμε ἐμεῖς στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Ἄνῆχουμε στὴν οἰκογένειά σου. Ἐχουμε μέσα μας κάτι τὸ μεγάλο πού δὲν συγκρίνεται με καμμιά ἀπ' τὶς ἡγεμονικὲς κληρονομίες τῶν εὐγενῶν προγόνων. Εἶναι τὸ σῶμα και τὸ αἷμα τὸ δικό σου.

* *

Σῶμα και αἷμα...

«Εἰς ἄφροσίν μου ἀμαρτιῶν». Δηλαδή, εἰς ἀποκατάστασιν τῆς ψυχικῆς μου υγείας.

Πέρασαν αἰῶνες μέχρις ὅτου σκεφθῆ ἡ ἐπιστήμη και κατορ-

2. Ἰωάν. Χρυσοστ. Ὁμιλία ΜΣΤ εἰς Ἰωάννην.

θώση νὰ μεταγγίση αἷμα ἀπὸ ὑγιεῖς σὲ ἀρρωστημένους ὀργανισμοὺς. Χρειαστήτηκαν μελέτες, πειραματισμοί.

Σὺ, χωρὶς νὰ συμεριστῆς τὴν ἀτέρμονη, κοπιαστικὴ μέθοδο τῆς ἀνθρώπινης ἐπιστήμης μας, μετάγγισες, ἀπὸ πάνω ἀπ' τὸ σταυρό σου καὶ μεταγγίζεις ἀδιάκοπα, στὴν ἀρρωστημένη ὑπαρξί μας τὸ ζωηφόρο αἷμα σου.

Δὲν διατυπῶνω θεωρία, Κύριε. Αὐτό, ποῦ ζῶ, λέω. Ἡ ἁμαρτία, τὸ κακό, εἶναι φοβερό μικρόβιο. Δηλητήριο. Ποῦ μολύνει καὶ δίνει τὸ χρῶμα τοῦ θανάτου στὴν ψυχὴ μου.

Δὲν ὑπάρχει φάρμακο στὴ γῆ, ποῦ νὰ μπορῆ νὰ μᾶς σώση. Τὰ βότανα τῶν χωραφιῶν μας καὶ τὰ παρασκευάσματα τῶν χημικῶν μας ἐργοστασίων, ποῦ σκοτώνουν τοὺς μικροοργανισμοὺς, καὶ κατὰ κάποιον τρόπο συντελοῦν στὴν ἐπισκευὴ τοῦ ὀργανισμοῦ μας εἶναι πέρα ὡς πέρα ἀνίκανα νὰ σώσουν τὴν πνευματικὴ μας ὑπόστασι ἀπ' τὰ καρκινώματα τοῦ κακοῦ καὶ νὰ ἐξουδετερώσουν τὸ φαρμάκι ποῦ ὁ «ἄφιος», ὁ διάβολος, χύνει κάθε τόσο στὴ δόλια μας ψυχὴ.

Μόνο φάρμακο εἶναι τὸ αἷμα τὸ δικό σου. Τὸ ὀλοκάθαρο. Τὸ γεμάτο ὑγεία. Νεκρώνει τὸ κακό. Ἐξουδετερώνει τίς δηλητηριώδεις καταβολές. Μοῦ δίνει καινούργια ζωὴ.

«Ὡσπερ οἱ δηλητήριοι δι' ἐπιβουλής λαβόντες, ἄλλω φαρμάκῳ τὴν φθοροποιὸν δύναμιν ἔσβεσαν... οὕτω τοῦ διαλύοντος τὴν φύσιν ἡμῶν ἀπογευσάμενοι, πάλιν ἀναγκαῖον ὡς καὶ τοῦ συνάγοντος τὸ διαλελυμένον ἐπεδετήθημεν· ὡς ἂν ἐν ἡμῖν γενόμενον τὸ τοιοῦτον ἀλεξιτήριοι τὴν προεντεθεῖσαν τῷ σώματι τοῦ δηλητηρίου βλάβην διὰ τῆς οἰκείας ἀντιπαθείας ἀπώσαιτο. Τί οὖν ἔστι τοῦτο; Οὐδὲν ἕτερον ἢ ἐκεῖνο τὸ σῶμα, ὃ τοῦ τε θανάτου κρεῖττον ἐδείχθη, καὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν κατήρξατο»³.

Ἡ μετάγγισι τοῦ αἱματός σου μέσα μας νεκρώνει τίς νοσογόνες αἰτίες καὶ ἀποκαθιστᾷ τὸν πνευματικὸν μας ὀργανισμόν στὴν κατάστασι τῆς ὑγείας. Μᾶς ξαναφέρει στὴν πνευματικὴ εὐρωστία, ποῦ εἶχε ὁ Ἀδάμ στὸν Παράδεισο, πρὶν τὸ δηλητήριο τοῦ κακοῦ εἰσχωρήσῃ μέσα του.

Αἰσθάνομαι, ἰδιαίτερα ἐγώ, Χριστέ μου, τὴν ἀνάγκη αὐτῆς τῆς μεταγγίσεως.

Γιατὶ τὰ μικρόβια τοῦ κακοῦ πλεονάζουν στὴ σημερινὴ ἀτμόσφαιρα. Καὶ μπαίνουν εὐκολὰ μέσα μου καὶ μὲ μαραζώνουν.

Καὶ γιατί δὲν μπορῶ νὰ στέκω, δηλητηριασμένος, τραυματισμένος στὸν πιὸ ἀγνὸν τόπον, στὰ ἅγια τοῦ ναοῦ σου.

* *

Σῶμα καὶ αἷμα...

Δὲν εἶναι μόνο φάρμακο τὸ σῶμα σου. Εἶναι καὶ τροφή.

3. Γρηγορ. Νύσσης. Λόγος Κατηχητικὸς ΑΖ.

Τρέφει μέσα μου κάθε σπέρμα του καλού. Τις ἀρετές. Τὴν ἀγιότητα. Τις ἴδιες ἀρετές καὶ τὴν ἴδια ἀγιότητα, ποὺ ἀκτινοβολοῦσε ἡ θεία μορφή σου στὴ γῆ μας.

Κάτι τὸ θαυμαστό. Οἱ τροφές οἱ ὑλικές, ποὺ βάζουμε στὸ στομάχι μας, ἀφομοιώνονται καὶ μετατρέπονται σὲ συστατικά τοῦ σώματός μας.

Ὁ οὐράνιος ἄρτος, τὸ δικό σου σῶμα, δὲν ἀφομοιώνεται μέσα μας, ἀλλ' ἀφομοιώνει ἐμᾶς καὶ μᾶς μεταποιεῖ. «Καθάπερ γὰρ μικρὰ ζύμη, καθὼς φησὶν ὁ Ἀπόστολος⁴, ὅλον τὸ φύραμα πρὸς ἑαυτὴν συνεξομοιεῖ, οὕτως τὸ θανατισθὲν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ σῶμα ἐν τῷ ἡμετέρῳ γενόμενον ὅλον πρὸς ἑαυτὸ μεταποιεῖ καὶ μετατίθησιν»⁵.

Μὲ συγκινοῦν ιδιαίτερα οἱ μυστηριώδεις λόγοι, τοὺς ὁποίους ὁ ἅγιος Αὐγουστίνος βάζει στὰ χεῖλή σου: «Δὲν θὰ μὲ μεταβάλετε στὸν ἑαυτό σας, ὅπως συμβαίνει μὲ τὴ σωματικὴ τροφή, ἀλλ' «ἐν ἐμοὶ σεῖς θὰ μεταβληθῆτε».

Ἄγία μεταβολή, ποὺ φέρνει μέσα μας ἡ Χάρις σου. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς μεταβολῆς, μετὰ ἀπὸ κάθε προσέλευσι στὴ θεία Κοινωνία γινόμαστε περισσότερο ὅμοιοι μὲ σένα, περισσότερο «θεοειδεῖς», «θείας κοινωνοὶ φύσεως»⁶. Ἐνωνόμαστε μαζὶ σου στενά, ὀργανικά, καὶ γινόμαστε ἓνα σῶμα.

Ἡ λεπτὴ διάνοια τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀρροσκόταν ιδιαίτερα ν' ἀνασκαλεύη αὐτὴ τὴ μεγάλη ἀλήθεια. «Διὰ τοῦτο ἀνέμιξεν ἑαυτὸν ἡμῖν (ἐκήρυξε) καὶ ἀνέφυσε τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς, ἵνα ἐν τι ὑπάρξωμεν, καθάπερ σῶμα κεφαλῆ συνημμένον»⁷. «Οὐδὲ γὰρ ἤρκεσεν αὐτῷ τὸ γενέσθαι ἄνθρωπον, οὐδὲ τὸ ραπισθῆναι καὶ σφαγῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀναφύρει ἑαυτὸν ἡμῖν, καὶ οὐ τῇ πίστει μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ πράγματι σῶμα ἡμᾶς αὐτοῦ κατασκευάζει»⁸.

Νοιώθω τοὺς δύο συλλογισμοὺς του ἀπόλυτα ὀρθοῦς. Καὶ τοὺς κάνω δικούς μου.

* * *

Σῶμα καὶ αἷμα...

Μὲ τὴν ἁγία τροφή, ποὺ μοῦ χαρίζεις, Χριστέ μου, μπορῶ νὰ ἀδξήθῶ καὶ ν' ἀνδρωθῶ στὴν ἀρετὴ. Νὰ ἐνωθῶ μαζὶ σου. Νὰ προχωρήσω στὴν ἀγιότητα. Μὰ καὶ νὰ περάσω, χωρὶς καθόλου νὰ φο-

4. Α' Κορινθ. ε', 6.

5. Γρηγορ. Νύσσης, Λόγος Κατηχητικὸς ΛΖ.

6. Β' Πέτρ. α', 4.

7. Ὁμιλία εἰς Ματθαῖον ΜΣΤ.

8. Ἰωάν. Χρυσοστ. Ὁμιλία ΠΒ εἰς Ματθαῖον.

βηθῶ, μέσα ἀπ' τὴν ἀπέραντη ἐρημιὰ τῆς σύγχρονης ζωῆς, στὴν ὁποία ἔχουν στεγνώσει ὀλότελα τὰ ἰδανικὰ κι' οἱ εὐγενικοὶ ὄραματισμοὶ κι' οἱ ἀνώτερες ἐπιδιώξεις.

Βρίσκω ἓνα συμβολισμὸ τῆς τροφῆς, ποῦ μοῦ παρέχεις στὸ Δεῖπνο τῆς Εὐχαριστίας, στὴν τροφή, ποῦ θαυματουργικὰ ἔδωκες στὸ ζηλωτὴ προφήτη σου τὸν Ἡλία, ὅταν διωγμένος ἀπ' τὴ μανία τοῦ Ἀχαάβ καὶ τῆς Ἰεζάβελ, βρέθηκε μόνος στὴν ἐρημιὰ. «Ἄνεστη (ὁ προφήτης σου) καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε· καὶ ἔπορεύθη ἐν ἰσχύει τῆς βρώσεως ἐκείνης τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ἕως ὄρους Χωρήβ»⁹.

Καὶ γιὰ μένα τὸ ἅγιο σῶμα σου καὶ τὸ τίμιο αἷμα σου ἀποτελοῦν τὴ βασικὴ τροφή, ἡ ὁποία μὲ κάνει ἰκανὸ νὰ διαβῶ ὀλόκληρη τὴν ἐρημιὰ τῆς ζωῆς αὐτῆς, καὶ νὰ φτάσω στὸ οὐράνιο «Χωρήβ» στὴ βασιλεία σου. Τρώγοντας τὴν πνευματικὴ αὐτὴ τροφή μπορῶ καὶ προχωρῶ, χωρὶς νὰ μὲ καταβάλλῃ ὁ βορηᾶς ἢ ἡ ξηρασία, ποῦ δημιουργεῖ γύρω μου ὁ διάβολος, μέχρι ποῦ νὰ μπῶ στὸν παράδεισο, ποῦ τὸν ποτίζουν οἱ ποταμοὶ τῆς χαρᾶς σου καὶ τὸν καταυγάζει ἡ ἀγιότης Σου.

* * *

Σῶμα καὶ αἷμα...

Σταματῶ, Χριστέ μου. Ἡ σκέψι μου βρίσκεται σ' ἓνα πέλταχος εὐλογιῶν καὶ προνομίων, ποῦ μοῦ προσφέρονται ἀπ' τὴν ἀγάπη σου, καθὼς κοινωνῶ. Δυσκολεύεται νὰ τίς ταξινομήσῃ καὶ νὰ τίς ἀπαριθμήσῃ. Κι' ἡ γλῶσσα μου δένεται. Δὲν μπορεῖ νὰ ντύσῃ μὲ λέξεις, αὐτό, ποῦ μέσα μου γεννιέται.

Μέσ' στὴν ἀμνηχανία μου, προτιμῶ νὰ δανείσω τὰ χεῖλη μου γιὰ ν' ἀκουστῇ, μὲ τὴ δική μου φωνὴ ὁ παλμὸς τῆς καρδιάς ἐνὸς ἁγίου σου, ποῦ πλησίαζε καὶ κοινωνοῦσε «μετὰ θερμότητος καὶ πεπυρωμένης ἀγάπης»¹⁰.

«Τοῦτο τὸ αἷμα τὴν εἰκόνα ἡμῶν ἀνθηρὰν ἐργάζεται τὴν βασιλικὴν, τοῦτο τὸ κάλλος ἀμῆχανον τίκει, τοῦτο ἀπομαραθῆναι τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν οὐκ ἀφίησιν, ἄρδον αὐτὴν συνεχῶς καὶ τρέφον... Τοῦτο τὸ αἷμα ἀξίως λαμβανόμενον ἐλαύνει μὲν δαίμονας καὶ πόρρωθεν ἡμῶν ποιεῖ, καλεῖ δὲ ἀγγέλους πρὸς ἡμᾶς καὶ τὸν Δεσπότην τῶν ἀγγέλων. Ὅπου γὰρ ἂν ἴδωσι τὸ αἷμα τὸ δεσποτικόν, φεύγουσι μὲν δαίμονες, συντρέχουσι δὲ ἀγγελοι. Τοῦτο τὸ αἷμα ἐκχυθὲν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐξέπλυε... Τοῦτο ἡ σωτηρία τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, τοῦτ'φ λούζεται ἡ ψυχὴ, τοῦτ'φ καλλωπίζεται, τοῦτ'φ πυροῦται, τοῦτο πυρὸς λαμπρότερον ἐργάζεται τὸν ναὸν τὸν ἡμέ-

9. Γ' Βασιλ. ιθ', 8.

10. Ἰωάν. Χρυσοστ. Ὁμιλία XXIV εἰς τὴν πρὸς Κορινθ.

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

Ἐπειδὴ ὁ λόγος ἐδῶ περὶ Προφητειῶν, ἅς δοῦμε τι μᾶς ἔγραψε ἓνας ἀναγεννηθεὶς φυλακισμένος, ἀναφερόμενος εἰς τὰς περὶ τοῦ Χριστοῦ Προφητείας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰς ὁποίας ἐμελέτησε καὶ καθὼς ὁμολογεῖ ἐνισχύθηκε εἰς τὴν πίστιν γιὰ τὴν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ.

«Δὲν μπορῶ, Πάτερ, μου νὰ μὴ σᾶς γράψω τὰ ὅσα ἔχει αἰσθανθῆ καὶ δεχθῆ μέσα ἡ καρδιά μου διὰ τὸν Χριστό.

Πάτερ μου, εἰς τὸ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι («Υἱὸς τοῦ Θεοῦ»), δὲν μπορεῖ νὰ ἀμφιβάλλη κανεὶς. Αὐτὸ ἄλλωστε ἀποδεικνύεται ὄχι μὲ λόγια ἀνθρώπινα, ἀλλὰ μὲ λόγια Θεοῦ, καὶ γεγονότα, διότι βλέπομε νὰ μᾶς μιλήῃ καὶ ἡ Ἱστορία. Γι' αὐτὸ λοιπὸν κι' ἐγὼ ὁ μικρὸς δοῦλος τοῦ Κυρίου, εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν μου, ὁ ὁποῖος μὲ ἤξιωσε νὰ γνωρίσω τὴν χάριν του τὴν δοθεῖσαν εἰς ἡμᾶς, διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κι' ἔτσι, ἀφοῦ ἠξιώθην τῆς χάριτος ταύτης, ὀφείλω καὶ ἐγὼ νὰ ὁμολογῶ καὶ νὰ κηρύττω παντοῦ καὶ πάντοτε τὸν Μέγαν Εὐργέτην καὶ Σωτῆρα Χριστὸν ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου, καὶ τοῦτο δύναμαι νὰ τὸ ὁμολογῶ, διότι τὸν ἐπίστευσα ὡς Υἱὸν Θεοῦ καὶ Σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Πῶς νὰ μὴν τὸν πιστεύσω τῇ στιγμῇ ποῦ ἔχομε τόσες καὶ τόσες ἀποδείξεις, αἱ ὁποῖαι μᾶς μιλοῦν καὶ κηρύττουν τὸν Μέγαν καὶ ἀληθινὸν Θεόν. Καὶ ἐν πρώτοις ἅς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ σᾶς ἀναφέρω καὶ λίγα τινα μέσα ἀπὸ τὴν Ἀγ. Γραφήν, τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ὅπου βλέπομεν πραγματικῶς, πόσον ὁ Θεὸς προλέγει καὶ βεβαιοῖ διὰ μέσου τῶν Προφητῶν ὅλα ἐκεῖνα τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα θὰ συνέβαινον εἰς τὸ Πρόσωπον Ἐκείνου, ὅπου ἐμελλε νὰ στείλῃ εἰς τὸν κόσμον πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ. 1) Καὶ πρῶτα πρῶτα βλέπω τὸ Προφῆτην Ἡσαΐα, ὁ ὁποῖος μᾶς προλέγει

τερον, τοῦτο χρυσοῦ φαιδροτέραν τὴν ψυχὴν ποιεῖ, τοῦτο ἐξεχύθη τὸ αἷμα καὶ τὸν οὐρανὸν ἐποίησε βατόν»¹¹.

* *

«Δὸς ἡμῖν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμῶν πνοῆς ἀξίως ὑποδέσθαι τὴν μερίδα τῶν ἁγιασμάτων σου...».

Ἄρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΓΚΑΤΖΙΡΟΥΔΗΣ
Ἱεροκέρυξ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

11. Ἰωάν. Χρυσοστ. Ὁμιλία ΜΣΤ εἰς Ἰωάννην.

(750 χρόνια π.Χ.) για τὸν Χριστὸν ὅτι θὰ γεννηθῆ ἔκ Παρθένου καὶ θέλῃ ὀνομασθῆ Ἐμμανουήλ, τὸ ὁποῖον σημαίνει «μεθ' ἡμῶν ὁ Θεὸς». «Ἰδοῦ, λέγει, ἡ Παρθένος θέλει συλλάβει καὶ γεννήσει υἱὸν καὶ θέλει καλεσθῆ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ (Ἡσ. ζ', 14, Ματθ. α', 23, Λουκ. α', 31-35). Ἐπίσης ὁ ἴδιος ὀνομάζει τὸν γεννηθέντα ὡς Ἐρχόμενον, Διαθήκην λαοῦ καὶ ὡς Σωτήριον τοῦ Θεοῦ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς (κεφ. θ', 1). Ἐπίσης ὡς φῶς τῶν ἐθνῶν (θ', 2), ὅπου λέγει «ὁ λαὸς ὁ περιπατῶν ἐν τῷ σκότει εἶδε φῶς μέγα· εἰς τοὺς καθημένους ἐν γῆ σκιᾶς θανάτου φῶς ἔλαμψε ἐπ' αὐτῶν». 2) Ὁ προφήτης Μιχαίας μᾶς προλέγει τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, τὴν Βηθλεὲμ (800 χρ. π.Χ.) ὅπου λέγει «Καὶ σύ, Βηθλεὲμ Ἐφραθᾶ, ἡ μικρὰ ὥστε νὰ εἶσαι μεταξὺ τῶν χιλιάδων τοῦ Ἰουδα, ἐκ σοῦ θέλει ἐξέλθει εἰς ἐμὲ ἀνὴρ διὰ νὰ εἶναι ἡγούμενος ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοῦ ὁποίου αἱ ἐξοδοὶ εἶναι ἀπ' ἀρχῆς ἀπὸ ἡμερῶν αἰῶνος (κεφ. ε', 2, Ματθ. β', 6, Ἰωάν. ζ', 42 κ.λ.π.). 3) Ὁ Δανιὴλ μᾶς προλέγει τὸν χρόνον τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ (600 π.Χ. κεφ. θ', 24). 4) Ὁ προφήτης Ζαχαρίας (450 π.Χ.) προλέγει τὴν θριαμβευτικὴν εἴσοδον τοῦ Κυρίου στὰ Ἱεροσόλυμα καθεμένου ἐπὶ πάλῳ ὄνου, μὲ τὰ ὄραϊα ἐκεῖνα λόγια «χαῖρε, σφόδρα, θύγατερ Σιών· ἀλλάλαζε, θύγατερ Ἱερουσαλήμ. Ἰδοῦ ὁ Βασιλεὺς σου ἔρχεται πρὸς σέ· αὐτὸς εἶναι ὁ δίκαιος καὶ σώζων ὁ πραΰς καὶ καθήμενος ἐπὶ ὄνου, καὶ ἐπὶ πάλῳ υἱοῦ ὑποζυγίου» (κεφ. θ', 4), ἐπίσης τὸ αὐτὸ καὶ ὁ Προφήτης Ἰερεμίας κεφ. κγ', 5-6, ὁ Ζαχαρίας δ', 7, ὁ Ἐσδρας γ', 11, ψαλμ. ρι', 26, Ματθ. κα', 9, Λουκ. ιθ', 38, ἐπίσης ὁ Ἰερεμίας καὶ εἰς τὸ κεφ. λ', 9, ἐπίσης ὁ Προφήτης Ἡσαΐας μᾶς προλέγει τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ζωὴ του καὶ τὸ κήρυγμά του, λέγει, θὰ συνοδεύεται μὲ ἕκτακτα σημεῖα θεραπείας, τυφλῶν, κωφῶν, χωλῶν καὶ διαφόρων ἄλλων ἀσθενειῶν (κεφ. λε', 5). Ἐπίσης ὁ Χριστὸς εἰς τὴν γῆν ποῦ θὰ ἔρθῃ θὰ ὑποστῆ ἐξευτελισμούς, παθήματα, θὰ τὸν ραπίσουν, ἐμπύσουν καὶ τέλος θὰ ὀδηγηθῆ ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν (κεφ. νγ', 6-7) ὅπου λέει «ὁ Κύριος ἔθεσεν ἐπ' αὐτῶν τὴν ἀνομίαν ἡμῶν. Αὐτὸς καταθλιμμένος καὶ βεβασανημένος, ἀλλὰ δὲν ἠνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐφέρθη ὡς ἀρνίον ἐπὶ σφαγῆν καὶ ὡς πρόβατον ἔμπροσθεν τοῦ κείροντος αὐτὸ ἄφωνον, οὕτω δὲν ἠνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ «καὶ μετ' ἀνόμων ἐλογίσθη, καὶ αὐτὸς ἐβάστασε τὰς ἀμαρτίας πολλῶν καὶ θέλει μεσιτεύσει ὑπὲρ τῶν ἀνόμων» (κεφ. νγ', 27, Μάρκ. ιε', 28, Λουκ. κβ', 37, γγ', 34, Ρωμ. κ', 34, Ἐβρ. ζ', 25, θ', 24, Α' Ἰωάν. β', 1) κ.λ.π. Ἰδοῦ λοιπὸν τὰ ὅσα μᾶς εἶπον οἱ Προφῆται περὶ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν».

* *

Βεβαίως τ' ἀνωτέρω προφητικὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα συνέβησαν ἑκατοντάδες χρόνια πρὸ Χριστοῦ θὰ σοῦ κάμουν ἐκπληξιν ἀγαπητῆ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ

«ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ»

Περὶ Παρθενίας.

Προτροπὲς πρὸς Παρθένον

(Ἐπιστολὴ πρὸς Εὐσεβείαν Μοναχὴν)

Τὴν συνείδηση τὴν διαταράσσουν καὶ τὴν παραπλανοῦν ἐπίσης οἱ σφαλερές ἀντιλήψεις πού σχηματίζομε, ὅταν ὁ νοῦς μας ἀπὸ ἔλλειψη φώτισης καὶ γνώσης δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ ἐρευνᾷ καὶ νὰ βρῖσκη τὴν ἀληθινὴν ἔννοια τοῦ κάθε πράγματος πού ἀκούει. Ἀπὸ τὴν ἔλλειψη αὐτὴν φωτισμένης γνώσης, ἡ πλανεμένη συνείδηση — πού λέγεται σωστὰ καὶ σκοτισμένη συνείδηση — φανερώνεται ὑπὸ διάφορες μορφές σὰν ἀδύνατη καὶ ἄρρωστη συνείδηση, σὰν μικρολόγα καὶ σὰν ὑπερευαίσθητη, καὶ σὰν ἀναίσθητη συνείδηση, «πεπορωμένη» δηλαδὴ. Καὶ ἡ μὲν ἄρρωστη καὶ ἀδύνατη συνείδηση πληγώνει τὴν καρδιά καὶ τὴν ἐλέγχει γιὰ πράγματα πού δὲν ἀποτελοῦν καμμιά παράβαση τοῦ νόμου, ἐπειδὴ τῆς λείπει ἡ φώ-

μου ἀναγνώστα. Ἄλλὰ δὲν ἀρκεῖ αὐτό· πρέπει ν' ἀνατρέξῃς καὶ σὺ στὴ Παλαιὰ Διαθήκη νὰ βρῆς καὶ νὰ μελετήσῃς τὰς προφητείας αὐτάς, γιὰ νὰ αἰσθανθῆς καὶ σὺ μέσ' τῆ ψυχῆ σου ἐκεῖνο πού λέγεται πίστις πού ἀναγεννᾷ καὶ σώζει. Ἐπισταμένη μελέτη καὶ κατανόησις τοῦ Προφητικοῦ θαύματος σὲ διαφωτίζει ὥστε νὰ μπορέσῃς, φωτιζόμενος καὶ ἀπὸ τὴν θείαν χάρι, νὰ γνωρίσῃς καὶ τὴ μεγάλη σημασία τῶν κατὰ τὰς Ἁγίας ἡμέρας τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων τῆς Ἐκκλησίας μας. Τοῦτο γράφω, καὶ ἄς μοῦ συγχωρηθῇ νὰ τὸ εἶπω, καὶ ἐξ ἰδίας πείρας, ἀφοῦ ἀξιώθηκα νὰ ἐγκύψω στὴ μελέτη τῶν Θεοπνεύστων Προφητειῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐν συγκρίσει μὲ τὴν Καινὴν Διαθήκην ὅπου ἐκεῖ διαπιστώνομεν τὴν ἀκριβῆ ἐπαλήθευσίν των. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο τῆς ἐπαληθεύσεως, τὸ ὅποῖον μόνον ὡς θαῦμα μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῇ καὶ τὸ ὅποῖον ὁμολογοῦν ὅσοι διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ὠδηγήθησαν διὰ τῶν Προφητειῶν εἰς τὴν ζῶσαν Χριστιανικὴν πίστιν, τοῦτο λέγω μὲ ὠθεῖ νὰ τὸ τονίσω ἰδιαίτερος, γιὰτὶ πρέπει νὰ ἐκλείψῃ τὸ ἀσεβὲς ἐκεῖνο «πίστευε καὶ μὴ ἐρεύνα» ἀντικαθιστάμενον μὲ τὸ ἀληθὲς «πίστευε μετ' ἐρεύνης».

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

τιση τοῦ νοῦ, γιά νά καταλαβαίνῃ καί νά ἐξηγήῃ σωστά τὸ πνεῦμα τῆς νομοθεσίας. Ἡ φοβισμένη πάλιν συνείδηση ταράζει τὴν καρδιά στὴν ἐπιτέλεση κάποιας καλῆς κι' ἀγαθῆς ἐνέργειας, ἐπειδὴ ἔχει παχυλὴν ἄγνοια γιά τὸν ἀληθινὸ της χαρακτήρα. Ἡ πλατεῖα ἀντίθετα συνείδηση ἐπιτρέπει συχνά, ἀπὸ πλάνη, κακὲς ἐνέργειες καὶ παράβαση τοῦ χρέους μας. Ἡ δὲ ἀβέβαιη καὶ διστακτικὴ συνείδηση, ταλαντεύεται πάντα νά πάρῃ μιὰν ἀπόφαση γιά κάποια πράξι, ἀπὸ ἀγνοιά της, ἂν εἶναι θεμιτὴ γιά ἀθέμιτη, κι' ἀπὸ ἔλλειψη διάγνωσης γιά τὸν χαρακτήρ᾽α της. Αὐτὸς πάλιν ἔχει μικρολόγα συνείδηση αἰσθάνεται πολλὰς φορές ταραχὴ κι' ἔλεγχο, σὺν νάχη πέσει σὲ ἁμαρτία, γιά πράγματα ποὺ δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὰ καμμιά παρανομία. Ἡ ὑπερευαίσθητη συνείδηση μᾶς ἀναστατώνει συχνά γιά ἐνέργειες, ποὺ γι' αὐτὲς ἡ φωτισμένη συνείδηση ἡρεμεῖ καὶ εἶναι γεμάτη ἀπὸ γαλήνη· ἐνῶ ἡ ἀναίσθητη καὶ «πεπορωμένη», ἐπειδὴ παραδέρνει μέσα σὲ παραζάλη καὶ σὲ σκοτάδια, ἐπιτρέπει τὰ πάντα, ἀνέχεται τὴν ἁμαρτία κι' εὐχαριστιέται μάλιστα ὅταν τὴν κἀνῃ. Αὐτοὶ δὲ ποὺ τοὺς πνίγει τέτοιο καταραμωτὸ σκοτάδι εἶναι αὐτοὶ ποὺ βλαστημοῦν κατὰ τὸν ἅγιον Πνεῦματος, γιὰτὶ μισοῦν τὸ φῶς κι' ἀγαποῦν τὸ σκότος.

* *

Ὁ φωτισμένος νοῦς, ποὺ τὸν συνοδεύει πάντα ἡ προσοχή, φωτίζει τὴ συνείδηση καὶ τὴν διατηρεῖ ἀτάραχη. Ἡ φωτισμένη συνείδηση ποὺ καταλάμπεται ἀπὸ τὸ φῶς τῆς γνώσης, τὸ φῶς ποὺ εἶναι ἔνοικο μέσα μας κι' ἀπὸ τὸ φῶς τῆς θείας ἀποκάλυψης διδάσκει πάντα τὸ ἀγαθὸ καὶ τὸ τέλειο κι' αὐτὸ ποὺ εἶναι εὐάρεστο στὸ Θεό, καὶ μᾶς ὀδηγεῖ στὸ σωστὸ δρόμο πρὸς τὸν Κύριο. Αὐτὸς ποὺ ἔχει φωτισμένη συνείδηση εἶναι πάντα ἡρεμος κι' ἀτάραχος, βαδίζει πάντα του, χωρὶς νά κλινῇ οὔτε πρὸς τὰ δεξιὰ οὔτε πρὸς τ' ἀριστερὰ πρὸς τὸν σκοπὸ του καὶ πρὸς τὸ τέρμα ποὺ ἔβαλε στὸ νοῦ του καὶ πρὸς τὸ ὅποιο ἐκλήθηκε νά φθάσῃ καὶ κάνει πάντα τὸ καλὸ. Ὁ φωτισμένος του νοῦς ἔλα τὰ δοκιμάζει, μὰ κρατεῖ μονάχα τὸ καλὸ. Ἡ κρίση του εἶναι σωστὴ καὶ δίκαιη. Οἱ ἀποφάσεις του ἀφεγάδιαστες, τὰ ἔργα του ἀγαθὰ, οἱ στοχασμοὶ καὶ οἱ ἐπιθυμίαι του ἀγνές, ὁ χαρακτήρας του ἀμετάβλητος, καὶ ἡ ζωὴ του κυλᾷ ἡσυχα κι' ἀθόρυβα καὶ ἡ γαλήνη πλημμυρίζει τὴν ἀγαθὴν του ψυχὴ. Καὶ εἶναι μακάριος ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔχει φωτισμένη συνείδηση, γιὰτὶ ἔχει κατασκηνώσει μέσα του ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

* *

Ἡ ὄσια λοιπὸν Παρθένα πρέπει νάχη φωτισμένη συνείδηση καὶ νά ζῆ μὴ ζῶν ἡσυχῇ κι' ἀτάραχη· ἡ γαλήνη τοῦ Θεοῦ νά γεμίξῃ τὴν καρδιά της· ἡ εἰρήνη του νά βασιλεύῃ μέσα της καὶ νά εἶναι

μακάρια· τὸ δὲ φῶς τῆς θεογνωσίας καὶ τῆς θείας ἀποκάλυψης νὰ λαμπαδοχοῦνε τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά της. Ἡ ὕψια Παρθένα, ἐπειδὴ ἀκολουθεῖ τὴν ὑψηλὴ πολιτεία τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς, ἔχει χρέος ν' ἀγωνίζεται γιὰ νὰ φθάσῃ σὲ ἀσφάλεια, στὴν ἠθικὴ του τελειότητα. Ἡ τελειότητα ὅμως εἶναι ἀδύνατη χωρὶς τὴν προσοχή, ἐπειδὴ τελειότητα, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τὴν φύση κάθε πράγματος εἶναι ἀδύνατη. Γιατὶ αὐτὸς ποῦ δὲν ξέρει τὴν φύση τῶν πραγμάτων, δὲν ξέρει φυσικὰ τὰ ἴδια τὰ πράγματα· ξεγελοῖται γιὰ τὸν χαρακτήρα του, λαθεύει στὴν ἀλήθεια, κρίνει λανθασμένα γιὰ τὸ ποιὸν κάθε πράξης· καὶ κάνοντας λάθος στὴν ἐκλογή τους, προτιμᾷ συχνὰ τὸ κακὸ ἀντὶς γιὰ τὸ καλὸ, τὸ ψέμμα ἀντὶς τὴν ἀλήθεια, καὶ τὸ βλαβερὸ ἀντὶς τὸ ὠφέλιμο. Ἄν λοιπὸν κι' αὐτὸς ἀκόμη ὁ φωτισμένος νοῦς δὲν μπορῇ, χωρὶς τὴν προσοχή, ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀλήθεια, ἢ προσοχή εἶναι ὁ πρῶτος καὶ μεγαλύτερος δάσκαλος τῆς ἀλήθειας κι' ἐπομένως μᾶς εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητη.

* *

Ἡ προσοχή διαγεύει τὴν ψυχὴ γιὰ τὴν μελέτη καὶ τὴν αὐτογνωσία της, γιὰ νὰ γνωρίσῃ καλὰ τίς ἐπιθυμίες της καὶ τὸν πραγματικὸν τους χαρακτήρα καὶ ν' ἀποκρούῃ ἔτσι, αὐτὲς ποῦ εἶναι ἀναγνες κι' ἀνόσιες. Ἡ προσοχή εἶναι ὁ φύλακας ἄγγελος τοῦ νοῦ, ποῦ διαρκῶς αὐτὸ τῆς φωνάζει καὶ τῆς συμβουεῖ — «Πρόσεχε». Ἡ προσοχή ἀφυπνίζει καὶ σηκώνει ὄρθια τὴν ψυχὴ ποῦ βυθίστηκε στὸν ὕπνο. Ἡ προσοχή ἢ πυξίδα τοῦ θαλασσοδαρμένου μέσα στὸ πέλαγος τῆς ζωῆς ναυτικοῦ, ποῦ κλυδωνίζεται πάντα τοῦ ἀπὸ τὰ κύματα, ποῦ τὰ σηκώνουν βουνὰ οἱ ὀργισμένοι λογῆς λογῆς ἄνεμοι καὶ ποῦ ἀπειλοῦν νὰ τὸν καταποντίσουν. Ἐχοντας λοιπὸν πάντα ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια της τὴν πυξίδα αὐτὴν ἢ στοχαστικὴ Παρθένα, κατευθύνεται, μὲ ἀσφάλεια πρὸς τὸ λιμάνι τῆς σωτηρίας· καὶ χωρὶς τὴν προσοχή τὸ ναυάγιο εἶναι βέβαιο καὶ ὁ χαμὸς της ἀναπόφευγος.

* *

Ἡ προσοχή ἐξετάζει κάθε μας λογισμό, κάθε μας πόθο, κάθε μας θύμησιν· οἱ δὲ λογισμοὶ μας καὶ οἱ πόθοι μας καὶ οἱ ἐπιθυμίαι μας γεννιοῦνται μέσα μας ἀπὸ λογιῆς λογιῆς ἀφορμές· καὶ μᾶς ἐμφανίζονται συχνὰ μὲ προσώπιδα καὶ λαμπροφορεμένες, γιὰ νὰ ξεγελάσουν τὸν ἀπρόσεκτο νοῦ μας καὶ νὰ τρυπώσουν, ἔτσι μέσα στὴν ψυχὴ μας καὶ νὰ τὴν κατακυριεύσουν. Καὶ μονάχα ἢ προσοχή μπορεῖ νὰ ξεσκαπᾷ καὶ νὰ μᾶς φανερώσῃ τὴν πραγματικὴ τους μορφή. Συχνὰ δὲ ἢ προσποίησίν τους καὶ ἢ ὑποκρισία τους εἶναι τόσο τέλεια, ὥστε νᾶναι πολὺ δύσκολη ἢ δάγνωσῃ τους καὶ νὰ χρειάζεται γι' αὐτὸ πολὺ μεγάλη προσοχή· καὶ ἢ Παρθένα πρέπει ν' ἄχῃ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

92. Διὰ ποῖον λόγον εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἀναστάσεως δὲν ἀναγινώσκειται τὸ εὐαγγέλιον, πού διατάσσει τὸ Τυπικόν, δηλαδή τὸ «Ὁ ψὲ Σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ...», ἀλλὰ τὸ Β' ἐωθινὸν «Διαγενομένου τοῦ Σαββάτου...»; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Κ. Μουραντζᾶ).

Τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκολουθίας τῆς ἀναστάσεως κατέχει μία περίεργη καὶ ιδιόρρυθμη θέσι στὴν παννυχίδα τοῦ Πάσχα, πού δὲν συναντᾶται σὲ καμμιά ἄλλη περίπτωση οὔτε στὶς ἐν χρῆσει ἀκολουθίες τοῦ βυζαντινοῦ λειτουργικοῦ τυπικοῦ οὔτε στὴν χειρόγραφο παράδοσί των. Διαβάζεται δηλαδή αὐτὸ μετὰ τὴν ἀπόλυσι τοῦ μεσονυκτικοῦ καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ «Δόξα τῇ ἀγία...», δηλαδή τὴν ἑναρξί τοῦ ὄρθρου, μὲ ἄλλα λόγια σὲ μιὰ λειτουργικῶς νεκρὰ περίοδο. Καὶ μόνη ἡ θέσι τοῦ αὐτῆ δείχνει ὅτι πρόκειται γιὰ κάτι τὸ μεταγενέστερο καὶ ἐμβόλιμο στοιχεῖο στὴν ὅλη πασχαλινὴ ἀκολουθία. Αὐτὸ πιστοποιεῖται καὶ ἀπὸ τὰ χειρόγραφα. Εἴκοσι περίπου Τυπικά, ἀπὸ αὐτὰ πού ἐδημοσίευσε κατὰ τὸ τέλος τοῦ περασμένου καὶ τίς ἀρχές τοῦ αἰῶνός μας ὁ Δημητριάδης καὶ πού καλύπτουν ὀλόκληρο σχεδὸν τὴν περίοδο τῆς χειρογράφου παραδόσεως ἀπὸ τὸν ΙΑ' μέχρι καὶ τὸν ΙΘ' αἰῶνα, μαρτυροῦν ὅτι ἡ ἀκολουθία τῆς ἀναστάσεως δὲν περιελάμβανε εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα, ἀλλὰ μόνον τὴν θυμίασι,

πάντα στὸ λογισμό τῆς τὰ σωτήρια λόγια τοῦ Κυρίου μας «Γρηγορεῖτε, γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν». Αὐτὸς δὲ πού γρηγορεῖ δὲν μπαίνει σὲ πειρασμό· γιὰ τὴν ψυχὴν τοῦ εἶναι ξυπνὴ καὶ προσέχει.

Τὰ διανοήματά μας, οἱ πόθοι μας καὶ οἱ συλλογισμοὶ μας εἶναι ἀνάλογα καὶ ἔχουν τὸν χαρακτήρα τῆς διανοητικῆς ἀνάπτυξης πού ἔχει ὁ καθένας μας. «Ὅποια εἶναι ἡ διανοητικὴ καὶ ἠθικὴ ἀνάπτυξη τοῦ καθενός μας, τέτοιοι εἶναι καὶ οἱ πόθοι τοῦ καὶ τέτοιοι καὶ οἱ στοχασμοὶ τους. Ἐάν ὁ νοῦς τοῦ ἔχει ἐλαττωματικὴν ἀνάπτυξη, λανθασμένοι θᾶναι καὶ τὰ διανοήματά του. Ἄν ἡ ἠθικὴ τοῦ ἀνάπτυξη εἶναι ἀτροφικὴ, σφαιεροὶ θᾶναι καὶ οἱ πόθοι τοῦ καὶ οἱ λαχτάρεις του. Ἄν πάλιν ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ διανοητικὴ τοῦ ἀνάπτυξη εἶναι τέλεια, τότε θᾶναι καθαρὲς καὶ σωστὲς ἀγνές καὶ ἅγιες καὶ οἱ πόθοι τοῦ καὶ οἱ λογισμοὶ τοῦ.

τὸ «Δόξα τῇ ἁγία...» καὶ τὴν ψαλμωδία τοῦ «Χριστὸς ἀνέστη». Καὶ σήμερα δὲ ἀκόμη ἡ ἀκολουθία τῆς ἀναστάσεως ὅπως τελεῖται ἀπὸ τοὺς σλάβους δὲν περιλαμβάνει εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα. Μόνο τρία Ἁγιορειτικὰ Τυπικὰ ἀπὸ τὰ δημοσιευόμενα ἀπὸ τὸν Δημητρίεβσκη, καὶ αὐτὰ πολὺ μεταγενέστερα, τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, προβλέπουν ἐν προκειμένῳ ἀνάγνωσι εὐαγγελικῆς περικοπῆς, τὸ Τυπικὸ τῆς Μονῆς Φιλοθέου τοῦ ἔτους 1813, τῆς Μονῆς Ἁγίου Παύλου τοῦ ἔτους 1850 καὶ Βατοπεδίου τοῦ ἔτους 1869. Δύο ἐξ ἄλλου παλαιότερα Τυπικὰ, τὸ ἓνα ποὺ περιέχεται στὸν ὑπ' ἀριθμ. 1877 κώδικα τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ τοῦ ἔτους 1292 καὶ τὸ ἄλλο στὸ Κανονάριο τοῦ κώδικος ὑπ' ἀριθμ. 150 τῆς Μονῆς Σινᾶ τοῦ Γ' αἰῶνος, ἔχουν εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτο τὸ τοποθετεῖ μετὰ τὴν εἴσοδο στὸν ναὸ καὶ πρὸ τοῦ κανόνος, δηλαδὴ στὴν θέσι τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ὄρθρου τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν ἑορτῶν, τὸ δὲ δεύτερο στὸ τέλος τοῦ ὄρθρου, ὅπως στὴν συνήθη ἀκολουθία τοῦ ἁσματικοῦ ὄρθρου τῶν Κυριακῶν, ποὺ ἐψάλλετο στοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀντιθέτως τὸ ἁσματικὸ Τυπικὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Γ' αἰῶνος (κώδικες Πάτμου 266 καὶ Τιμίου Σταυροῦ 40) δὲν προέβλεπε τὴν ἀνάγνωσι ἑωθινοῦ εὐαγγελίου ὄχι μόνον στὸ τέλος τοῦ ὄρθρου τοῦ Πάσχα, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλους τοὺς ὄρθρους τῶν Κυριακῶν τῆς περιόδου τοῦ Πεντηκοσταρίου.

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ φαίνεται πόσο μεταγενεστέρα, ἀλλὰ καὶ πόσο λίγο διαδεδομένη ἦταν ἡ πρᾶξι, ποὺ τελικὰ ἐπεκράτησε στὴν Ἐκκλησία μας τοὺς τελευταίους καιροὺς, νὰ διαβάζεται δηλαδὴ εὐαγγέλιο κατὰ τὴν ἀκολουθία τῆς ἀναστάσεως. Ἀπ' αὐτὸ ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἀστάθεια ὡς πρὸς τὴν ἐκλογή τῆς περικοπῆς, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ διαβασθῇ. Ἡ παλαιότερα μαρτυρία, ποὺ περιέχεται καθὼς εἶδαμε στὸ Κανονάριο τοῦ Σινᾶ, ὀρίζει ὡς εὐαγγέλιο τοῦ ὄρθρου τοῦ Πάσχα τὸ Β' ἑωθινὸ («Διαγενομένου τοῦ Σαββάτου...»). Ἡ δευτέρα χρονολογικὰ εἶδησι τοῦ Βατικανοῦ κώδικος 1877 μᾶς παρέχει τὴν πληροφορία ὅτι ἐδιαβάζετο τὸ Α' ἑωθινὸ, δηλαδὴ τὸ τέλος τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ἑσπερινοῦ τοῦ Πάσχα («... οἱ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν...»), περικοπὴ ὅμως ποὺ δὲν ἀναφέρεται στὴν διαπίστωση τοῦ γεγονότος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου καὶ στὴν ἐμφάνισι τοῦ Κυρίου στὰς μυροφόρους γυναῖκας, ὅπως ἡ ἄλλη, ἀλλὰ στὴν πρώτη, κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴ Ματθαῖο, ἐμφάνισι τοῦ ἀναστάντος στοὺς μαθητάς. Ἀπὸ τὰ τρία Ἁγιορειτικὰ Τυπικὰ, ποὺ μνημονεύσαμε καὶ ποὺ περιέχουν τὴν ἀκολουθία τῆς ἀναστάσεως στὴν σημερινή της μορφή, τὸ Τυπικὸ τῆς Μονῆς Φιλοθέου διατάσσει τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, δηλαδὴ τὸ «Ὁψὲ Σαββάτων...», προφανῶς ὀλόκληρο χωρὶς καμμιά περικοπὴ, ἐνῶ τὰ δύο ἄλλα, τοῦ Ἁγίου Παύλου καὶ τοῦ Βατοπεδίου,

καθορίζουν ότι τὸ εὐαγγέλιον αὐτὸ δὲν ἀνεγινώσκετο ὁλόκληρο, ἀλλὰ μέχρι τὴν φράσιν «παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον». Σήμερα ἐπικρατεῖ στὸ "Ἅγιον" Ὅρος διπλῆ πρᾶξι. Ἄλλοῦ διαβάζεται τὸ Β' ἑωθινὸ εὐαγγέλιον καὶ ἄλλοῦ τὸ «Ὁψὲ Σαββάτων...», ὁλόκληρο ἢ μέχρι τὸ «Χαίρετε». Τὴν ἴδια διπλῆ λειτουργικὴ πρᾶξι μαρτυρεῖ ὡς κανονικῶς ἰσχύουσαν καὶ τὸ Τυπικὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Κατ' αὐτό, στὸν μὲν πατριαρχικὸν καὶ ἀναγινώσκειται ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τὸ «Ὁψὲ Σαββάτων...» ὁλόκληρο, ἀπὸ ἄλλους «μέχρι τῆς σήμερον» (δηλαδὴ οἱ στίχοι 11-15) καὶ ἐσυνεχίζετο ἢ ἀνάγνωσι ἀπὸ τὸ «οἱ δὲ ἑνδεκα μαθηταί...» ἕως τέλους. Ἀπὸ ἄλλους ὁμοῦ παρελείπετο τὸ τμήμα τῆς περικοπῆς «Πορευομένων δὲ αὐτῶν» λέγει ἐπίσης ὅτι ἀνεγινώσκετο τὸ Β' ἑωθινόν. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Β' ἑωθινοῦ μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὸ ἔντυπον Πεντηκοστάριον καὶ προτιμᾶται καὶ ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιον - Τυπικὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Φανερὰ λοιπὸν βλέπομε ὅτι πρόκειται γιὰ δύο διαφορετικὰ παραδόσεις, ἀπὸ τις ὁποῖες ἡ πρώτη, δηλαδὴ ἡ ἀνάγνωσις τῆς περικοπῆς «Ὁψὲ Σαββάτων...», εἶναι ἡ σχετικῶς παλαιότερα καὶ περισσότερο διαδεδομένη καὶ ἡ δευτέρα, ἡ ἀνάγνωσις δηλαδὴ τοῦ Β' ἑωθινοῦ, νεώτερα ἀλλὰ μὲ τάσι νὰ ἐπικρατήσῃ. Ἡ αἰτία πιθανὸν εὐρίσκετο στὸ γεγονός ὅτι τὸ εὐαγγέλιον «Ὁψὲ Σαββάτων...» προανεγνώσθη στὸν ἑσπερινὸν καὶ ἡ ἐπανάληψις τοῦ δὲν φαινόταν ἐνδεδειγμένη. Ἐξ ἄλλου εἶναι καὶ κατὰ πολὺ ἐκτενέστερον τοῦ Β' ἑωθινοῦ, τὸ ὁποῖον ὡς συντομώτερον κερδίζει διαρκῶς ἔδαφος. Φαίνεται ὅτι ἀρχικῶς στὴν ἀκολουθίαν τῆς ἀναστάσεως εἰσῆχθη ἡ ἀνάγνωσις τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, τοῦ «Ὁψὲ Σαββάτων...», ὅταν χωρίσθηκε ἡ παλαιὰ ἀκολουθία τῆς παννυχίδος σὲ δύο μέρη καὶ ὁ ἑσπερινὸς μὲ τὴν λειτουργίαν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἐψάλλοντο τὸ ἀπόγευμα ἢ καὶ τὸ πρωῖ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἐνῶ ἡ ἀκολουθία τοῦ μεσονυχτικοῦ τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Πάσχα τὴν νύκτα. Ἐπειδὴ δὲ οὔτε ἡ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου τοῦ Πάσχα, κατὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν ποὺ εἶδαμε, δὲν περιελάμβανε τὴν ἀνάγνωσιν ἀναστασίμου ἑωθινοῦ εὐαγγελίου, ἀλλὰ οὔτε καὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Πάσχα ἀνεγινώσκετο ἀναστασίμος περικοπή, ἀλλὰ κατὰ παλαιὸν πάλιν ἔθος ὁ πρόλογος τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου, ἐθεωρήθη ὡς χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖος πρὶν ἀπὸ τὴν ἔναρξιν τῆς ἀναστασίμου ἀκολουθίας νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ἀνάγνωσις τῆς περικοπῆς τοῦ ἑσπερινοῦ, ποὺ περιγράφει τὸ γεγονός τῆς ἀναστάσεως καὶ ποὺ πολλοί, λόγῳ ἀκριβῶς τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἀκολουθιῶν δὲν τὴν εἶχαν ἀκούσει.

Οἱ ἱερεῖς μας μποροῦν ἀδιαφόρως νὰ ἀκολουθοῦν, ὅπως καὶ τὸ κάμνουν ἄλλωστε, μία ἀπὸ τις δύο παραδόσεις κατὰ τὴν κρίσιν των, ἢ μᾶλλον θὰ ἦταν προτιμώτερον νὰ τις ἀκολουθοῦν καὶ τις δύο καὶ νὰ

διαβάζουν τις περικοπές ἐναλλάξ, τὴν μία τὸν ἓνα χρόνον καὶ τὴν ἄλλη τὸν ἄλλο, γιὰ νὰ δίδεται ἡ εὐκαιρία στοὺς πιστοὺς νὰ ἀκούουν ἀπὸ δύο διαφορετικοὺς Εὐαγγελιστὰς τὸ χαρμόσυνο μήνυμα τῆς ἀναστάσεως.

93. Γιατὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων διαβάζομε δύο φορές τὶς ἴδιες εὐχές, δηλαδὴ τὴν α', β' καὶ γ' εὐχὴ τοῦ λυχνικοῦ, πρώτη φορά κατὰ τὸν προοιμιακὸν καὶ δευτέρα κατὰ τὶς συναπτές τῶν «Πρὸς Κύριον»; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Γ.Δ.)

Σ' ὅλα τὰ χειρόγραφα καὶ σ' ὅλες τὶς παλαιὰς ἐκδόσεις τῆς λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων οἱ εὐχὲς αὐτὲς ὑπάρχουν μόνο μία φορά, ἢ κατὰ τὶς συναπτές τῶν ἀντιφώνων, ὅπως στὴν θείαν λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου, ὅπου εἶναι καὶ ἡ κανονικὴ τῶν θέσις, ἢ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ προοιμιακοῦ, κατὰ μίμησιν τῆς ἀντιστοίχου πράξεως στὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ. Στὴν δευτέρα αὐτὴ περίπτωσι δὲν ἐπαναλαμβάνοντο στὰ ἀντίφωνα, ἀλλὰ ἐλέγοντο μόνο αἱ συναπτὰ καὶ αἱ ἐκφωνήσεις. Οἱ εὐχὲς δὲ αὐτὲς σ' ὅλα τὰ χειρόγραφα δὲν εἶναι οἱ ἑπτὰ τοῦ ἑσπερινοῦ, ἀλλὰ μόνο οἱ τρεῖς ἢ τέσσαρες πρῶτες, πού ἀντιστοιχοῦν στίς τέσσαρες ἐκφωνήσεις, δηλαδὴ τῆς μιᾶς τῶν εἰρηλικῶν καὶ τῶν τριῶν μετὰ ἀπὸ τὶς τρεῖς στάσεις τοῦ καθίσματος τοῦ Ψαλτηρίου. Συνήθως τὰ κείμενα τῆς λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων ἔχουν τὶς εὐχὲς αὐτὲς στὰ ἀντίφωνα, ἐνῶ αἱ «Διατάξεις τῆς λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων» πού προτάσσονται διατάσσουν νὰ λέγωνται οἱ εὐχὲς στὸν προοιμιακόν. Κακὸς συνδιασμός τῶν δύο αὐτῶν διαφορετικῶν λειτουργικῶν παραδόσεων προεκάλεσε τὴν σημερινὴν πρᾶξιν, πού μαρτυρεῖται μόνο ἀπὸ πολὺ νεώτερες ἐκδόσεις. Σὲ μερικὲς ἄλλες, γιὰ νὰ διορθωθῇ τὸ φανερό ἄτοπον τῆς ἐπαναλήψεως τῶν τριῶν πρώτων εὐχῶν, καθορίζεται οἱ μὲν τέσσαρες τελευταῖες εὐχὲς («ἀπὸ τῆς τετάρτης») νὰ λέγωνται στὸν προοιμιακόν, οἱ δὲ τρεῖς πρῶτες κατὰ τὶς συναπτές τῶν ἀντιφώνων. Ὅτι ὅμως καὶ αὐτὴ ἡ λύσις εἶναι γέννημα τῆς ἀντινομίας πού παρουσιάζεται ἀπὸ τὴν διπλῆ ἀνάγνωσιν τῶν εὐχῶν εἶναι φανερό. Ἡ μόνη σωστὴ διέξοδος θὰ ἦταν νὰ διορθωθοῦν τὰ λειτουργικά μας βιβλία ἐπὶ τῇ βάσει τῶν χειρογράφων καὶ τῶν παλαιῶν ἀκόμη ἐκδόσεων καὶ νὰ διαβάζωνται οἱ τρεῖς ἢ οἱ τέσσαρες μόνον πρῶτες εὐχὲς στὰ εἰρηλικὰ καὶ στίς μικρὰς συναπτές στὴν θέσιν πού καθορίζουν οἱ ἐκφωνήσεις τῶν ἢ ἐν ἀνάγκῃ, ἂν δὲν συλλειτουργῇ καὶ διάκονος, στὸν προοιμιακόν, ὅπως γίνεται καὶ στὸν συνήθη ἑσπερινόν. Ἡ ἐπανάληψις τῶν δὲν εἶναι σύμφωνος οὔτε πρὸς τὴν παράδοσιν οὔτε πρὸς τὴν λογικὴν.

Μιά θρησκευτική εξέορμησις

ΡΟΥΜΕΛΗ, Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΗΡΩΪΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΑΘΥΤΑΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΠΡΟΣΗΛΩΜΕΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

‘Ο πλοῦτος τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Ἀγρινίου

Οἱ πρῶτες μεταπασχαλινὲς ἑβδομάδες μᾶς βρίσκουν ἐπὶ ποδός. Καὶ παρέχουν τὴν εὐκαιρία μιᾶς ἐξορμήσεως ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα καὶ μιᾶς εὐρύτερης γνωριμίας μετὰ τὴν ἑπαρχία καὶ ἰδιαιτέρα μετὰ τὴν ὕπαιθρο χώρα. Ἡ σύμπτωσης τῆς ἐποχῆς αὐτῆς μετὰ τὴν περίοδον τῆς ἀνοιξεως καθιστᾷ τὴν ἐξορμησι πηγὴ καινούργιας ζωῆς καὶ δημιουργεῖ μιᾶ ἀνάτασι τῆς σκέψεως καὶ τῆς ψυχῆς. Ἀγιασμός ψυχικός ἢ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν μεγαλοπολί καὶ ἀγκάλιασμα μιᾶς χαρᾶς ἢ γνωριμίας μετὰ τὴν ἑπαρχία τῆς Ἑλλάδος. Πνεύμονας τῆς ζωῆς ἢ ἑπαρχία, μᾶς φέρνει πλησιέστερα πρὸς τὸν πλοῦτο τῆς ὁμορφιάς της, πρὸς τὴν ἱστορία της καὶ πρὸς τὰς ἀντιλήψεις ποὺ ἀποδεικνύονται πραγματικότης ἀναμφισβήτητη. Μὲ πυξίδα τῆς ἀντιλήψεις αὐτῆς ἀφίνομε πίσω μας τὸ ἄστυ τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς καὶ πέρνομε τὸν δρόμο πρὸς τὴν ἱστορικὴ καὶ ἡρωϊκὴ Ρούμελη. Ἡ ἀνοιξις γύρω μας ὀργιάζει. Τὸ πράσινο καὶ τὸ κόκκινο καὶ ἡ εἰδυλλιακὴ ποίησις ἀπλωμένη παντοῦ στὴ διαδρομὴ μας. Ἡ Παναγία τοῦ Δαφνιοῦ, ἐρείπια ἐκκλησίας βυζαντινῆς, ποὺ διατηρεῖ τὸν παλιὸ τῆς ρυθμὸ καὶ τὴν ἱστορικὴ της μορφή, ἀποτελεῖ ἕνα σταθμὸ στὴν ἀνοιξιὰτικὴ αὐτὴ ἐξορμησι καὶ μᾶς κρατεῖ βυθισμένους σὲ ἀναμνήσεις χρόνων, ζωῆς καὶ τέχνης βυζαντινῆς. Καὶ ἐξακολουθοῦμε τὴν εὐλαβικὴ μας πορεία κατὰ μῆκος τοῦ Σαρωνικοῦ ποὺ ἀγκαλιάζουμε τὸ γαλάζιο χρῶμα του καὶ θαυμάζουμε τὴν γαλήνια μεταξένια ἔκφρασι. Ἡρωϊκὲς μάχες καὶ πάνω ἀπὸ ὅλες ἡ ναυμαχία τῆς Σαλαμῖνος μπερδεύονται μετὰ συγκίνησι στὴν σκέψι μας. Ἡ λίμνη τοῦ Κουμουντοῦρου δεξιὰ καὶ σὲ μικρὴ ἀπόστασι ἀνάμεσα ἀπὸ μιὰ βιομηχανικὴ περιοχὴ καπνισμένη, ἀνάμεσα στὰ ἐργοστάσια τῆς Ἐλευσίνας, ἀποτελεῖ τὸ τέρμα τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ. Ἡ θάλασσα ἀπλώνεται εὐρύτερη καὶ ὁ ἐναγκαλισμός τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ γαλάζιου δημιουργεῖ μιᾶ καινούργια ἀτμόσφαιρα. Ἐλευσίς, Μεγάλο Πεύκο, Μέγαρα καὶ κατόπιν ἡ Κινέτα. Μιὰ ἀκτὴ ποὺ προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸ τῶν ξένων ἐπισκεπτῶν παραβαλλομένη μετὰ τὴν γαλλικὴ Κυανὴ Ἀκτὴ καὶ ξεπερνῶντας μάλιστα σὲ ποικιλία χρωμάτων. Τὸ πέρασμα τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίν-

θου άπαρχή πορείας πρὸς τὴν άκτὴ τῆς Πελοποννήσου. Μιά χρυσιζουσα άκτὴ, ἕνα πραγματικό θαῦμα κάτω ἀπὸ τὴν φωτεινὴ ἀνοιξιάτικη ἀνταύγεια τοῦ ἑλληνικοῦ τραγουδισμένου οὐρανοῦ. Ἐνα πλῆθος κομφῶν καινουργιοχτισμένων ἑκκλησιῶν στὴν διαδρομὴ τῆς άκτῆς αὐτῆς καὶ μιὰ εὐλάβεια χριστιανικὴ διάχυτη παντοῦ. Κόρινθος, Κιάτο, Συκιά, Ξυλόκαστρο, Δερβέني, Ἀκράτα, Αἰγείρα, κωμοπόλεις καὶ χωριά πού οἱ κάτοικοί τους μαρτυροῦν τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν θρησκεία. Τὸ Ρίο κατόπιν ξαναζωντανεῖει παραδόσεις καὶ προκαλεῖ ἀναμνήσεις καὶ θαυμασμό.

*
* *

Ἡ ἀντικρυνὴ παραλία πού ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Ἀντίριο καὶ πού τὴν διαβαίνουμε ἐπιβαίνοντες σὲ φέρυ-μπῶτ μᾶς περιμένει ἑναγωνίως. Τὴν ἴδια ἀγωνία δοκιμάζουμε καὶ ἡμεῖς. Ἀπὸ τὴν παραλία αὐτὴ ἀρχίζει ἡ πορεία πρὸς τὴν πολυτραγουδισμένη Ἀκαρνανία, τὴν Ρούμελη, τὴν ποτισμένη μὲ τὸ αἷμα τόσων ἑλλήνων ἡρώων. Δὲν ἔχουν περάσει μέρες πολλὲς πού εἶχε ἀντηχήσει εἰς τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἡ ζητωκραυγὴ καὶ ὁ θρήνος μαζί τῶν κατοίκων μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου. Χωρὶς νὰ τὸ πλησιάσουμε ἀκόμη τὸ αἰσθανόμεθα ὡς τόσο νὰ μᾶς καλῆ εἰς γνωριμίαν του καὶ ψυχικὴν ἐπαφὴν μὲ τοὺς ἡρώας του καὶ μὲ τὸ θαῦμα τῶν ἐπιτευγμάτων του. Τὸ λεωφορεῖο πού μᾶς μεταφέρει διὰ τὴν ἐπίσκεψίν μας πρὸς τὴν Ρούμελη λὲς καὶ καλπάζει διὰ τὴν ταχυτέραν γνωριμίαν μας μὲ τὸ Μεσολόγγι καὶ διὰ τὴν προσευχὴν μας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους του, τοῦ ποτισμένου μὲ τόσο ἡρωϊκὸ αἷμα. Ὅλα θροῖζουν γύρω μας στὴν πόλι αὐτὴν τὴν ἱστορικὴ ὡσὰν ἕνα τραγούδι καὶ ὡσὰν ἕνας σιγανὸς παιᾶν. Καὶ ὡσὰν ν' ἀκοῦμε τὸν κρότο τῶν καινοῶν τῶν πολεμιστῶν. Ἡ λιμνοθάλασσα πού ἀπλώνεται ἀπέραντη χαϊδεύοντας ἕνα μεγάλο τμήμα τῆς ἱστορικῆς πόλεως φέρνει ἀναμνήσεις ἱερές. Κι' ἀνάμεσα ἀπ' αὐτὲς, τὴν ἀνάμνησι ἐνὸς μεγάλου τέκνου τοῦ Μεσολογγίου, τοῦ Κωστή Παλαμᾶ, πού στάθηκε ἀγωνιστὴς μὲ τὴν ἔμπνευσι καὶ τὴν ποιητικὴ του δημιουργία. Ἡ θρυλικὴ πολυτραγουδισμένη ἐπίσης λιμνοθάλασσα μᾶς παρακολουθεῖ συνοδοιπορῶντας μαζί μας σὲ μεγάλῃ ἀπόστασι καὶ πέραν ἀκόμη ἀπὸ τὸ Αἰτωλικόν. Καὶ σ' ὅλη τὴν πορεία μας αὐτὴ πού τὴν συνοδεύουν κάποιες νυκτερινὲς ὥρες καὶ τραγοῦδια τῶν βατράχων στὴν σκέπι μας φτερουγίζει ἔστω καὶ ἀκαθόριστα ἡ μορφή ἐνὸς μεγάλου ἀγωνιστοῦ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος. Τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ. Μαχητὴς διὰ τοῦ λόγου του καὶ ἔμπνευστὴς χριστιανικῶν καὶ ἔθνικῶν αἰσθημάτων ὁ ἐξ Αἰτωλίας ἀπὸ τὸ Μεγάλο Δένδρο ἅγιος πού δικαίως ἡ Ἐκκλησία τὸν πε-

ρίεβαλε με τὸν φωτοστέφανο τῆς ἀγιωσύνης καὶ ὁσιότητος. Ὁ πληθυσμὸς τῆς περιοχῆς τὸν περιβάλλει με ξεχωριστὴ τιμὴ καὶ τὸν εὐλαβεῖται με συγκίνησι.

* * *

Τὸ δεῖλι—ἓνα ἀξέχαστο δεῖλι—ἀπλώνει σιγὰ σιγὰ τὴν γοητευτικὴν του ὁμορφιά. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἀναδίδει μεθυστικὰ μῦρα καὶ ὁ κάμπος ὀλοπράσινος παιχιδίζει στὰ μάτια μας με τοὺς φωσφορίζοντας ἰριδισμοὺς του. Ἡ εἰδυλλιακὴ ποίησις μᾶς κρατεῖ σὲ στάσι συγκινήσεως καὶ σεβασμοῦ. Τὰ ὀλόλευκα κοπάδια σέρνουν τὴν βαρυθυμία τους ἐνῶ τὰ χαριτωμένα κατσικάκια χοροπηδοῦν γεμάτα εὐθυμία. Ξαναζωντανεῖ ὁ Θεόκριτος καὶ ὁ ἠπειρώτης ἀπὸ τὸ Συρράκον ποιητῆς τῶν τραγουδιστῶν τῆς στάνης, Κώστας Κρυστάλλης. ἱκρὲς καμπανίτσες ἐκτελοῦν συμφωνίες κρεμασμένες ὡς κουδούνια στοὺς λαιμούς τῶν προβάτων καὶ τῶν ἄλλων σφαχτῶν. Κατὰ σύμπτωσιν μιὰ φωνὴ μᾶς ξυπνᾷ συγκίνησι, περιέργεια καὶ θαυμασμό. Τὸ Ἄγρινιον. Ἡ μεγαλύτερη πόλις τῆς περιοχῆς καὶ τοῦ νομοῦ Μεσολογγίου. Γνωστὴ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν της ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν πλοῦσιαν παραγωγῆς της. Τριάντα χιλιάδες οἱ κάτοικοί της ἔναντι δέκα—δεκαπέντε τῆς πόλεως τοῦ Μεσολογγίου. Ἄντικρίζουμε με θαυμασμό τὴν ἐκτεταμένην περιοχὴν του καὶ ὁ θαυμασμός μας σταματᾷ στὸ ἀντίκρυσμα τῶν ἐκκλησιῶν των. Μεγαλοπρεπεῖς ἐκκλησίαι με θόλους καὶ με φανταχτερὰ καμπαναριά. Μιὰ πόλις, τὸ Ἄγρινιο, πού ἀμιλλᾶται με τὶς μεγαλύτερες ἐπαρχιακὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Δρόμοι εὐρεῖς, πλῆθος ξενοδοχείων, μιὰ περίφημη κεντρικὴ πλατεία πού φωτίζεται ἀπὸ φωτοβόλους πίδακας, ἀγορὲς, ἓνα ἐξαιρετικὸν πάρκον, εἰς τὸ ὁποῖον προβάλλεται ἡ προτομὴ τοῦ ἀειμνήστου συγγραφέως Κώστα Χατζοπούλου, πολυτελῆ καταστήματα καὶ κινήσις ἐμπορίου καὶ ζωῆς, πού ξεπερνᾷ τὸν ὄργανισμό κάθε ἄλλης ἑλληνικῆς ἐπαρχιακῆς μεγαλοπόλεως. Ὁ οἰκοδομικὸς ὄργανισμός, πλοῦσιος καὶ αὐτός. Τὰ καπνὰ ἢ ζωὴ τοῦ Ἄγρινίου. Οἱ παραγωγοὶ τους, παράγοντες σημαίνοντες. Ἡ εὐλογία τοῦ καρποῦ τῆς ἐλαίας συμπληρῶναι τὸν πλοῦτον τοῦ Ἄγρινίου σὲ καπνὰ.

* * *

Εὐλογία καὶ σὲ ὀλόκληρην τὴν πόλιν τοῦ Ἄγρινίου πού ἀντιμετώπισε κατὰ περιόδους, πολλὰς θεομηνίας καὶ διασώθηκε ἀπὸ καταστροφὰς, ὅμοιος τῶν ὁποίων ἐγνώρισαν καὶ πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν ἄλλες γειτονικὰς πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Ἄγρινίου περιοχὰς. Αὐτὴ ἡ προνομιούχος θέσις τῆς μεγάλης πόλεως τῆς Ρούμελης δὲν ἀποκλείεται νὰ ὀφείλεται στὴν εὐλάβειαν τῶν

κατοίκων της και στο ανεπτυγμένο θρησκευτικό αίσθημά τους· Κοσμήματα πραγματικά οί εκκλησίες του Ἀγρινίου. Ὁ Μητροπολιτικός ναός τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὁ ναός τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἡ Παναγία καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μεγαλυτέρων ἐκκλησιῶν ὁ νεότευκτος ναός τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ἡ γνωριμία μας μετὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς ἐστάθηκε ὡς μία ψυχικὴ ἐπικοινωνία μετὶ τὸν θρησκευτικὸν κόσμον τῆς μεγάλης αὐτῆς πόλεως τῆς Ρούμελης καὶ ὡς γνωριμία μετὰ τὰ θρησκευτικὰ του συναισθήματα.

Σταθμὸς τῆς ἐκκινήσεώς μας ὁ ναός τοῦ ἁγίου Δημητρίου ποὺ δεσπόζει τοῦ Ἀγρινίου. Νεότευκτος εἰς ἐμφάνισιν, ἀλλ' ὁ χῶρος εἰς τὸν ὁποῖον ἔχει ἀνεγερθῆ χρονολογούμενος ἀπὸ τριακόσια πενήντα περίπου χρόνια.

Πλάι στὸν καινούργιον ναὸ μετὶ τοὺς θόλους καὶ τὰ καμπαναριά τὰ ἐρείπια ἐνὸς ρημοκκλησιοῦ κτισμένου ἀπὸ τοὺς ἡρωϊκοὺς Σουλιάτας ποὺ ὑπῆρξαν καὶ δωρητῆς μεγάλης στρεμματικῆς ἐκτάσεως. Ἡ πρώτη ἐπίσκεψις προκάλεε ἐκστασιασμό. Τεράστιος ὁ χῶρός του, ποὺ μπορεῖ νὰ δεχθῆ χιλιάδες χιλιάδων πιστῶν. Τρουῖλλοι, κολῶνες ὅλα φέρουν τὴν σφραγίδα μιᾶς πολλαπλῆς καλλιτεχνικῆς ἐργασίας. Παρακολουθοῦμε μίαν ἱεουργίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου μετὶ ἐπικεφαλῆς ἕνα ἐξαίρετον εἰς ἦθος, μὀρφωσιν καὶ τελετουργικὰ προσόντα πρεσβύτερον, τὸν νέον πατέρα Ἀθαν. Πίτταν. Ἀκοῦμε νὰ μᾶς μιλοῦν ὅλοι διὰ τὸν κληρικὸν αὐτὸν ὡς πολῦτιμον εὐρημα καὶ θησαυρόν. Μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν ἀκοῦμε νὰ ψάλλεται τὸ τροπάριον τοῦ Μυροβλήτη, τροπαιοφόρου μάρτυρος ἁγίου, μαζί μετὰ τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια τῆς ἑβδομάδος ποὺ διανύουμε.

«Μυροφόροι γυναῖκες ὄρθρου βαθέος». Τὰ χελιδόνια ποὺ ἔχουν χτίσει τὶς φωλῆς τους στὰ γύρω παράθυρα καὶ στοὺς τρουῖλλους, συνοδεύουν σὲ μιὰ συμφωνικὴ χορωδία τοὺς ὕμνους πρὸς τὸν ἀναστάντα Κύριον. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἀναδίνει ἐλαφρὰ μῦρα καὶ τὸ πλῆθος ποὺ παρακολουθεῖ μετὰ δέος καὶ μυστικισμό τὴν θείαν μυσταγωγίαν προσεύχεται νοερῶς καὶ γονατισμένο εὐλαβικὰ εὐχαριστεῖ τὸν Λυτρωτὴν τοῦ κόσμου καὶ τὸν νικητὴν μάρτυρά του.

Τὸ Ἀγρίνιον ἔξω πλημμυρίζει ἀπὸ φῶς καὶ ἡ φύσις του ἀγκαλιάζει τοὺς ἐπισκέπτας του.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Ἡ καρδιά ὅλων αἰσθάνεται νὰ δονοῦνται οἱ παλμοὶ της καὶ νὰ προσφέρεται ὡς θυσία πρὸς τὸν ἀναστάντα Θεὸν καὶ τὸν μεγαλομάρτυρα ἐν κινδύνοις καὶ πολέμοις ἡρώα του.

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

ΤΟ ΑΝΑΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Τόνο χαρμόσυνο καὶ θριαμβευτικὸ ἔχουν τὰ λόγια τοῦ ἱεροῦ Λουκᾶ, ποὺ κατακλείουν τὴ διήγηση τῶν «Πράξεων» γιὰ τὴν ἐκλογὴ καὶ τὴ χειροτονία τῶν ἑπτὰ Διακόνων: «Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἤρξανε καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλήμ σφόδρα» (στ', 7).

Ἡ αὐγινὴ Ἐκκλησία, ἡ Ἐκκλησία τῶν πρώτων ἡμερῶν εἶχε εὐάριθμα μέλη. Τὸ ποῖόν της, χωρὶς νὰ λείπουν καὶ μερικὲς σκιᾶς (ἐπεισόδιο Ἀνανία καὶ Σαπφείρας, γογγυσμὸς τῶν προσηλύτων τοῦ ἔθνικοῦ κόσμου), ἦταν ἀσύγκριτο. Ἐνθουσιασμὸς ἄκρατος, πίστη φλογερὴ καὶ ἀπλῆ, ἀδελφωσύνη φθασμένη ὡς τὸν ὕλικό βίο ἀποτελοῦσαν τὰ χαρακτηριστικὰ της, ποὺ ζηλεύει καὶ νοσταλγεῖ κάθε χριστιανικὴ γενεά. Ἀλλὰ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μία: ἡ ἐξάπλωσὴ της στὴν οἰκουμένη. «Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀδιάκριτα φυλῆς, τάξεως καὶ τόπου, ἦταν καλεσμένοι σ' αὐτή. Μὲ τὴ Σταύρωση καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, ὅλων τὰ ὀνόματα εἶχαν γραφῆ προκαταβολικὰ στὸν οὐρανό. Ἡ Ἐκκλησία, λοιπόν, δὲν σταματᾷ στὸ πρῶτο, μικρὸ ἔδαφος ψυχῶν, ποὺ κατέκτησε μὲ τὸ κήρυγμα τῆς Πεντηκοστῆς καὶ μὲ τὸ ἀρχικὸ ἀποστολικὸ ἔργο. Οἱ Ἀπόστολοι ἔχουν ταχθῆ μὲ τὴ διακονία τοῦ λόγου, νὰ ἐπεκτείνουν τὴν Ἐκκλησία στὴν «ὕψ' οὐρανόν». Καὶ αὐτὴ ἡ ἐπέκταση ἀρχίζει τώρα, ποὺ, ἀπαλλαγμένοι μὲ τὴν ἀνάδειξη τῶν ἑπτὰ Διακόνων, ἀπὸ τὴ μέριμνα τοῦ κοινοβίου, δίνονται ὀλοκληρωτικὰ στὸ κήρυγμα. Ἡ σημαία τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ κυματῆ παντοῦ τῆς γῆς. Ἔτσι, ἀρχίζει νὰ ἀπληθύνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν (δηλαδὴ τῶν πιστῶν)».

Τὸ γεγονὸς εἶναι χαρμόσυνο. Ἀλλὰ ἡ αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ἔχει μέσα της ἕνα βέβαιο λυπηρὸ ἐνδεχόμενο: τὴ ζημίαν τῆς ποιότητός της. Ἡ πρώτη, σχεδὸν ἰδανικὴ κατάσταση δὲν θὰ συνεχισθῆ στὸ ἀκέραιο. Οἱ σκιᾶς, μαζὶ μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, θὰ μεγαλώσουν, θὰ γίνουν πιὸ ἐντονες. Θὰ ὑπάρχουν ψυχὲς ποὺ ἡ αἵρεση θὰ πλήξῃ, ἡ ἀγάπη τους θὰ φυγῆ, τὰ ἦθη τους δὲν θὰ εἶναι ἀντάξια τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος. Τὸ πρῶτο κεφάλαιο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, κατὰ χωρισμένο μέσα στὴν Καινὴ Διαθήκη (Πράξεις, Ἐπιστολές, Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου), μᾶς παρέχει ἀριετὰ στοιχεῖα αὐτῆς τῆς ἀναλογίας ἀνάμεσα στὸν ἀριθμὸ τῶν πιστῶν καὶ στὴν πνευματικὴ καθίζηση μέρους των. Πρᾶγμα ποὺ θὰ πάρῃ μεγαλύτερες

διαστάσεις κατόπιν, ιδίως ἀφ' ἑαυτοῦ, μὲ τὸν Μ. Κωνσταντῖνο, ἡ Ἐκκλησία θὰ ἀνέβῃ ἀπὸ τὶς κατακόμβες καὶ θὰ δῆ τὴν κοσμικὴ δύναμη νὰ τῆς προσφέρεται συμπαραστατικά. Τότε θὰ ἐκσπάσουν, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν ἀρειανισμό, οἱ μεγάλες αἱρέσεις. Τότε ἡ ἐκκοσμίκευση θὰ προοδεύσῃ στοὺς κόλπους τῆς. Καὶ καθὼς θὰ ἐξαπλώνεται στὴν οἰκουμένη, τὰ σχίσματα θὰ πληθυνθοῦν, τὸ φρόνημα τοῦ κόσμου θὰ σημειώσῃ φοβερὴ ὑποτροπὴ. Ἔτσι, σήμερα, ἡ χριστιανωσύνη εἶναι διηρημένη. Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἡ Ὀρθοδοξία, ἡ ἄδολη συνέχεια τῆς ἀρχαίας ἐνωμένης Ἐκκλησίας. Καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ Δύση, σὰν Λατινικὴ Ἐκκλησία καὶ σὰν Προτεσταντισμός. Ἐπὶ πλεόν, μέσα στὸν χῶρο τῆς χριστιανωσύνης, ψυχὲς σὰν τὴν ψάμμο τῆς θαλάσσης, μονάχα κατ' ὄνομα χριστιανικὲς καὶ στὴν πραγματικότητά ἄπιστες ἢ βουτηγμένες σὲ ἀντιευαγγελικὴ ἠθικὴ νοοτροπία καὶ πράξη.

Ἡ Ἐκκλησία, λοιπόν, εἶναι ἀναγκασμένη ἀνεκαθεν νὰ ξανακατακτᾷ ὅ,τι κατέκτησε. Νὰ ξαναγενῶν τὰ τέκνα τῆς, πού γέννησε, στὴν καινούργια ζωὴ μὲς ἀπὸ τὰ ἁγιασμένα νερά τοῦ βαπτίσματος. Τὸ ἀνάστημά τῆς ἔχει δυὸ ἐκδόσεις. Εἶναι ἓνα ἀνάστημα φαινομενικόν, πού τῆς δίνει ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμμένων στὰ μητρώα τῆς ψυχῶν. Καὶ εἶναι ἓνα ἀνάστημα πραγματικόν, πού τῆς δίνει ὁ ἀριθμὸς, πάντα ἀρκετὰ μικρότερος ἀπὸ τὸν προηγούμενο, τῶν ἀληθινῶν ἀναγεννημένων τέκνων τῆς, τῶν «ζώντων λίθων» τοῦ νοητοῦ οικοδομήματός τῆς. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία, ἐνῶ συνεχίζει τὴν ἐξάπλωσίν τῆς ἀπὸ τὸν μεγάλο στὸν μεγαλύτερο ἀριθμὸν, εἶναι ἀναγκασμένη, παράλληλα, νὰ ξεκινᾷ διαρκῶς καὶ ἀπὸ τὸν μικρὸ ἀριθμὸν, γιὰ νὰ τὸν καθιστᾷ κάπως μεγαλύτερο.

Ἡ πύργος στὸ Σιλωάμ.

Ἡ ἁμαρτία θὰ τιμωρηθῇ μὲ αἰώνια ποινὴ κατὰ τὴ Δευτέρα Παρουσία. Ἀλλὰ καὶ ἐνῶ ἀκόμα διανύει τὴ ζωὴ του ἐδῶ στὴ γῆ ὁ κάθε ἄνθρωπος, εἶναι ἐνδεχόμενον, μὲ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο, νὰ τὸν πλήξῃ ἡ θεία ὀργή. Κάποτε ὁ Χριστὸς, διδάσκοντας, εἶπε στοὺς ἀκροατὰς του : «Ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι ὀφείλονται ἐγγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλὴμ ;» (Λουκ. ιγ', 4). Τὰ λόγια αὐτὰ σημαίνουν ὅτι ἡ θεαματικὴ ἐκδήλωσις τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ πάντα στὸν ἁμαρτωλὸν, ἐνῶ ἀκόμα αὐτὸς βρίσκεται στὴν παρούσα ζωὴ, δὲν εἶναι γενικὸς κανόνας. Συμβαίνει κάποτε, χωρὶς μ' αὐτὸ νὰ ἔπεται ὅτι ὅποιος πλήττεται ἔτσι εἶναι περισσότερο ἁμαρτωλὸς ἀπὸ ἄλλους.

Τὸ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα.

Ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα εἶναι κυρίως νὰ νοιώθουμε καὶ νὰ ζοῦμε τὴν Ἐκκλησίαν ὡς ὅλον ἀγάπης καὶ ἐνότητος, ὡς ὅλον σῶμα, τοῦ ὁποίου εἴμαστε μέλη, κατὰ τὴ γνωστὴ διδασκαλίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ὅποιος δὲν αἰσθάνεται ἔτσι τὴν Ἐκκλησίαν, εἶναι νεκρὸ μέλος τῆς.

Τί ἀπομένει.

Διδάσκει ὁ Ἐκκλησιαστής : «Καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνός (ἐννοεῖται : ὁ ἄνθρωπος), ἐπιστρέψει τοῦ πορευθῆναι ὡς ἦκει» (ε', 14). Τίποτε δὲν παίρνει κανεὶς μαζί του, ὅταν τελειώσουν οἱ μέρες του ἐδῶ στὴ γῆ καὶ κατεβῆ στὸν τάφο. Ὅπως βγῆκε γυμνός ἀπὸ τὰ μητρικὰ σπλάγχνα, ἔτσι καὶ θὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν παρόντα αἰῶνα. Τίποτε ἀπὸ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, γιὰ τὰ ὁποῖα μόχθησε στὸν ἐπίγειο βίον του, δὲν θὰ πάρῃ μαζί του. Ὅ,τι ἀπομένει, ὡς ἄφθαρτο κτῆμά του, θὰ εἶναι ἡ ἐκ μέρους του τήρηση τοῦ θείου θελήματος. Αὐτὸς εἶναι, λοιπόν, ὁ θησαυρός, ποῦ πρέπει νὰ ἀγαπᾶμε, νὰ ἐπιδιώκουμε καὶ νὰ κάνουμε δικόν μας, ὅσο εἴμαστε στὴ γῆ. Ἄς ρωτήσουμε τὴν καρδιά μας, κατὰ τὸν λόγο τοῦ Χριστοῦ : εἶναι στραμμένη πρὸς αὐτὸν τὸν θησαυρὸ : (Ματθ. στ', 21).

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Ἄρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΒΙΤΑΛΗ

Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως—Πρεβέζης

ΡΗΜΑΤΑ ΖΩΗΣ ΑΙΩΝΙΟΥ

Κηρύγματα εἰς τὰ Εὐαγγέλια τῶν Κυριακῶν τοῦ Ἔτους

Ἐπαινος—εὐλογία

τῆς ἹΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τιμᾶται δρχ. 80

Πωλεῖται παρὰ τῷ Συγγραφεῖ (Πρέβεζαν) καὶ εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα Ἱεροσηκτικῶν Ἐκδόσεων.

ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟΝ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ

13. Ο ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ

«Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυ-
θότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν Υἱὸν
τοῦ Θεοῦ κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας».
(Ἐβρ. 8', 14, ε', 6).

Τὸ σχέδιον τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν πτώσιν ἦτο νὰ σω-
θῇ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τῆ φθορὰ τῆς ἁμαρτίας. Τὸ ἀνθρώ-
πινο ὄμως γένος ἔφερε σάρκα καὶ αἷμα. Ἐπρεπεν ὁ Λυτρωτῆς του
νὰ προσλάβῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἀπηλλαγμένην ἁμαρτίας, γιὰ νὰ
καταργήσῃ μὲ τὸ σταυρικὸ θάνατό της τὸ διάβολο ποὺ εἶχε στὴν
ἐξουσία Του τὸ θάνατο, καὶ ν' ἀπαλλάξῃ μιὰ γιὰ πάντα τοὺς ἐνό-
χους ποὺ ἦταν, ὡς δούλοι τῆς ἁμαρτίας, καταδικασμένοι σὲ θά-
νατο. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν παίρνει ἀγγελικὴ φύσιν. «Οὐ γὰρ δὴπῶ Ἀγ-
γέλων ἐπιλαμβάνεται», ἀλλ' ἀνθρωπίνην «σπέρματος Ἀβραάμ
ἐπιλαμβάνεται». Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ κρύβει τὸ μυ-
στήριον τοῦ λυτρωμοῦ μας στὴν πρόσληψιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως
ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου. Ἡ ἄκρα ταπεινώσις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ
δὲν μειώνει τὸ ἀπόλυτο καὶ τὸ ἀπειρο τῆς Θεότητος, δὲν σχετικο-
ποιεῖ, διότι «ἀτρέπτως καὶ ἀναλλοιώτως γέγονεν ἄνθρωπος» ἵνα,
ὅπως γράφει ὁ Παῦλος «ἐλεήμων γέννηται καὶ πιστὸς Ἀρχιερεὺς
τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ· ἐν ᾧ
γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοη-
θῆσαι» (Ἐβρ. β', 14-15). Δηλαδή: θυσίαις ζώων καὶ καρπῶν ἀπε-
δείχθησαν μάταια, ὡς ἀναμνηστικὰ τοῦ μεγάλου μας χρέους ἀπέ-
ναντι τοῦ Θεοῦ χωρὶς νάχουν τὴν ἀξία τῆς ἀποσβέσεώς του. Ἐπρε-
πε νὰ βρεθῇ τὸ μέσον τοῦ ἰλασμοῦ, τῆς θυσίας ποὺ θὰ ἔκλειε ἀπει-
ρον ἀξίαν. Καὶ γιὰ θῦμα καὶ γιὰ θύτης ἐξελέγη αὐτὸς ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ ὅστις διὰ Πνεύματος Ἁγίου προσλαβὼν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν,
τὴν διετήρησε παναγίαν μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς θυσίας της ἐπὶ
τοῦ Σταυροῦ. Ἡ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θυσία, εἶναι θυσία ἰλασμοῦ, μιὰ
προσφορὰ λυτήριος τοῦ χρέους, εἶναι φωνὴ κραυγαλέα τῆς παρε-
χομένης πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα συγγνώμης ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ
πρὸς τὸν πεσόντα τῇ ἁμαρτίᾳ ἄνθρωπον. Τὴν παναγία καὶ ἀσυλλή-
πτου μυστηρίου προσφορὰ τὴν ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Σταυροῦ
του ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ὡς Ἀρχιερεὺς. Πρόκειται, λοιπόν, περὶ λυ-
τρωτικῆς θυσίας ποὺ ὄχι μόνον ἤρκεσε γιὰ τὴν ἀπόσβεσι τοῦ χρέους,
τὴν καταλλαγὴ καὶ τὴν κατάργησι τῆς ἐξουσίας τοῦ θανάτου, ἀλλὰ
καὶ ἔγινε αἰωνία πηγὴ θείων δωρεῶν σ' ὅλους ἐκείνους ποὺ θὰ κά-
μουν προσωπικὸ τους βίωμα τὴν θυσίαν αὐτήν, δεδομένου ὅτι ὁ

Χριστός «ὁμοιώθη κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς του» (Ἐβρ. β', 17), γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσῃ στὸν ἀγῶνα τους κατὰ τοῦ κακοῦ, μετὰ τὴν διαγραφὴ τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς ποινῆς ποὺ ἐπετεύχθη μὲ τὴ θυσία τοῦ Σταυροῦ. Γιατὶ ἄλλο προγονικὴ κατάρρα, ἐνοχὴ, εὐθύνη καὶ ποινὴ, καὶ ἄλλο, μετὰ τὸ λυτρωμὸ, προσωπικὸς ἀγὼν κατὰ τοῦ συμφύτου κακοῦ ποὺ μᾶς παιδεύει. Στὴν πρώτη περίπτωσιν ὁ ἄνθρωπος, σὰν ἐνοχος καὶ πεπερασμένος, δὲν μπορούσε νὰ σβύσῃ τὸ χρέος του, στὴ δευτέρα ὅμως μπορεῖ μὲ τὴ βοήθεια τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου νὰ νικήσῃ, νὰ χαρῆ γιὰ τὴ νίκη του καὶ νὰ στεφανωθῇ.

Ὁ Κύριος γιὰ μᾶς, γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, εἶναι «ὁ προσφέρων καὶ προσφερόμενος Ἄρχιερεὺς» στὸ κεφάλαιον τοῦ ἰλασμοῦ τῶν ἁμαρτιῶν. Καὶ εἶναι Ἄρχιερεὺς γιὰτὶ ἐθυσίασε τὸν ἑαυτὸν του γιὰ τὴν ἄφεσι τῶν ἁμαρτιῶν μας. Οἱ Ἄρχιερεῖς τῶν Ἑβραίων προσέφεραν θυσίας, ἀλλὰ θυσίας ζῶων καὶ γιὰ τὸν ἁμαρτωλὸν ἑαυτὸ τους, ἐνῶ ὁ Χριστὸς ὡς Ἄρχιερεὺς, ὅπως αὐτοβούλους καὶ ἐξ ἀπείρου ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπο προσφέρει ἑαυτὸν, ὡς ἄμωμον Ἄμων χάριν τοῦ λυτρωμοῦ ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἐνοιώθαν, σὰν ἄνθρωποι κληρονομικῶς βεβαρυμένοι καὶ προσωπικῶς ἁμαρτωλοὶ, τὸν ἔλεγχο τῆς συνειδήσεώς των, ἐνῶ ὁ Χριστὸς ἦτο ἀπολύτως ἀπηλλαγμένος καὶ τοῦ ἀπειροστοῦ τῆς ἁμαρτίας. Ἐπὶ πλέον μετὰ τὸ σταυρικὸ του θάνατο, ποὺ ἐπετεύχθη διὰ τοῦ Παναγίου του Αἵματος ἢ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν Ἀνάστασίν του, διεπέρασε τοὺς οὐρανοὺς κι' ἐκάθισε στὸν πατρικὸ θρόνο, στὴν προτέρα του δόξα, ὅπως ὁ ἴδιος στὴν ἀρχιερατικὴ του προσευχὴ ζητοῦσε ἀπὸ τὸν Οὐράνιον Πατέρα (Ἰωάν. ιζ', 5). Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος ὀνομάζει τὸν Χριστὸν μας, «Μέγαν Ἀρχιερέα» καὶ ὡς προσενηγόντα ἑαυτὸν «ὕπερ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας» καὶ ὡς «διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς», ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν Ἑβραίων ποὺ οὔτε τὸν κόσμον ἐλύτρωσαν μὲ τίς αἱμακτὲς των θυσίας, οὔτε καὶ τοὺς οὐρανοὺς διῆλθον οὔτε καὶ σὲ πατρικὸ θρόνο ἐκάθισαν γιὰ νὰ μεσιτεύουν ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν. Ἐμεναν κοινοὶ θνητοὶ μὲ τὰ πάθη τους καὶ τίς ἀγωνίες τους καὶ τὸν πόθο τοῦ λυτρωμοῦ τους.

Ἄλλ' ὁ Παῦλος παίρνει ἀμέσως τὴν εὐκαιρία νὰ τονίσῃ πὼς δὲν πρέπει αὐτὴ ἡ θυσία νὰ μείνῃ ἀπὸ τὸν καθένα μας ἀναξιοποίητος. Στὴν ἀλήθεια τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Θεανθρώπου καὶ στὸ μυστήριον ποὺ κρύβει μέσα της χρειάζεται ἀσάλευτη πίστις καὶ ἀκατάλυτος δεσμὸς πρὸς κάρπωσιν τῶν δωρεῶν τῆς θυσίας τοῦ Σταυροῦ. Αὐτὸ σημαίνει τὸ «κρατῶμεν τῆς ὀμολογίας ἐφ' ὅσον ἔχομεν Ἀρχιερέα Μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ». Καὶ ἐφ' ὅσον ἐκάθισε στὸ θεϊκὸ θρόνο, ἰσχύει νὰ

μᾶς δώση εἰσιτήριον γὰ τὴν ἔνδοξη Βασιλεία του. Ἡ πίστις ὡς ριζωμένη καὶ ἐν ἐπιγνώσει πεποιθήσις, ὡς βεβαίωτης ὅτι ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς διὰ τοῦ σταυρικοῦ του θανάτου μᾶς ἀπήλλαξε τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς ποινῆς ὡς κληρονομικῆς κατάρας, ἀποτελεῖ θεμελιακὴν προϋπόθεσιν τῆς πνευματικῆς μας οἰκοδομῆς καὶ τῆς προσωπικῆς μας σωτηρίας. Μόνον ἔτσι θὰ μπορέσῃ ὁ ἄνθρωπος νὰ προκόψῃ. Γιατί, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν του ὅτι ἄνοιξε μὲ τὴ θυσία τοῦ Σταυροῦ μιὰ γιὰ πάντα ὁ οὐρανός, καὶ ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχει ὁ Ἄρχιερεὺς δυνάμενος συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν» ἀγωνίζεται κραταῖα γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ προσωπικὰς νίκας κατὰ τοῦ κακοῦ ποῦ τὸν πολιορκεῖ σφιχτὰ εἴτε εἶναι φυτευμένο στὸν ψυχοσωματικὸ του ὄργανισμὸ σὰν ἰσχυρὰ ροπή εἴτε τὸν πειράζει σὰν ἐξωτερικὸς ἐρεθισμὸς. Τὸ «δυνάμενος συμπαθῆσαι» (Ἐβρ. δ', 15), ἐξυπακούει τὴν ἄνωθεν ἐνίσχυσιν τῆς θείας Χάριτος, πρᾶγμα ποῦ, πρὸ τῆς σταυρικῆς θυσίας δὲν ὑπῆρχε οὔτε καὶ ὡς ἐλπίδα. Ὁ Χριστός, μολοντοῦ ὡς Ἀρχιερεὺς διήλθε τοὺς οὐρανούς καὶ ἐκάθισε στὸ θεϊκὸ του θρόνο, μᾶς συμπαθεῖ, ἄρα μᾶς παρέχει καὶ τὰ μέσα τῆς νίκης κατὰ τοῦ κακοῦ ἑαυτοῦ μας. Δὲν μᾶς ἀγνοεῖ ὁ Κύριος, ἀλλὰ «σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ πάντοτε ζῆν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν» (Ζ', 25), μᾶς εὐσπλαχνίζεται, γιατί ὅπως γράφει ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος, «οὐκ ἔστιν ἀγνοῶν τὰ ἡμέτερα». Καὶ τὰ ἡμέτερα εἶναι οἱ ἠθικὰς καὶ φυσικὰς, λοιπόν, ἀδυναμίες μας ποῦ μᾶς σπρώχνουν σὲ πτώσεις. Ἐπειτὰ ὁ Θεάνθρωπος Κύριος ἐπειράσθη καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸ Σατανᾶ στὴν ἔρημο, ἀπὸ τοὺς φθονεροὺς τῆς ἐποχῆς του ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας, καὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δικούς του, ὅπως ἐπειράσθη τὸ ἀνθρώπινο σῶμα χωρὶς ὅμως ν' ἁμαρτήσῃ. Πειρασμοὶ στὴν ἔρημο, πειρασμοὶ στὴ δημοσία δρᾶσι του, πειρασμοὶ μέσ' ἀπὸ τὸν στενὸ κύκλο του πολύτροποι καὶ πολύμορφοι, χωρὶς ὅμως νὰ θίξουν τὴν ἀναμαρτησία του. Ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος τέλειος τοὺς ἐδέχθη, τοὺς ἠσθάνθη ἀλλὰ τοὺς συνέτριψε. Τέτοιον Ἀρχιερέα ἔχομε, «πεπειρασμένον κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας» (Ἐβρ. δ', 15).

Αὐτὴ ἡ φανερωμένη πλέον ἀλήθεια πρέπει νὰ μᾶς ἀπαλλάσῃ ἀπ' τὸ φόβο καὶ τὸ δισταγμὸ νὰ πλησιάσουμε τὸ Λυτρωτὴ μας. Καὶ πρέπει νὰ τὸν πλησιάσουμε μὲ βαθεῖα πίστι, μὲ καθαρότητα βίου, μὲ θερμὴ προσευχή, μὲ θάρρος καὶ βεβαίωτητα πὼς θὰ μᾶς δεχθῇ καὶ θὰ προσέξῃ τὰ αἰτήματά μας. Μπορεῖ μὲ τὴν πίστι του καὶ τὴν προσευχή του ὁ ἄνθρωπος νὰ πλησιάσῃ τὸ θρόνο τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ λάβῃ τῆς Χάριτος τίς δωρεές, καὶ μάλιστα νὰ τύχῃ τοῦ Θεοῦ ἐλέους, γιατί δὲν περνάει στιγμή ποῦ νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ ποικιλοτρόπως καὶ νὰ ζητῇ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ ὅταν προσβάλλεται καὶ παλαίῃ, κατὰ τῶν πειρασμῶν. Ἡ Ἑβραϊκὴ Ἱερωσύνη

πού καθιέρωσεν ὡς λειτουργήμα ξεχωριστό ὁ Θεός γιὰ τὴν ἐκτέλεσι θρησκευτικῶν καθηκόντων, ἦταν καθαρῶς ἀνθρωπίνη κι' ἀνθρώπου προσωρινῶς ἐξυπηρετοῦσεν ἔτσι, χωρὶς νὰ ἔχη τὴ δύναμι καὶ τὰ μέσα τοῦ λυτρωμοῦ. Ἐπομένως ἀπλῶς μὲ τίς θυσίας τῶν ζώων ὑπενθύμιζε καὶ ὑπεγράμμιζε τὴν ἐνοχὴ καὶ τὸ χρέος καὶ ἐδυνάμωνε πῶς πολὺ στὶς ψυχὰς τὸν πόθο τοῦ λυτρωμοῦ, τὸν ὁποῖον ἱκανοποίησεν ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς Χριστός. Ὁ Ἀρχιερεὺς τῶν Ἑβραίων ἦταν ἓνας θρησκευτικὸς λειτουργὸς στὴ μέση τῶν πονεμένων ἀμαρτωλῶν καὶ προσέφερε «δῶρα καὶ θυσίας ὑπὲρ ἀμαρτιῶν» μὲ τὴ διαφορὰ πῶς καὶ ὁ ἴδιος εἶχε συνείδησιν τῶν ἠθικῶν του ἀδυναμιῶν καὶ μποροῦσε νὰ συγκαταβαίῃ ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπῆρχε προσκευμένη παράβασις τοῦ νόμου. Στάς περιπτώσεις αὐτάς ὁ Ἀρχιερεὺς τῶν Ἑβραίων προσέφερε θυσίας τόσο γιὰ τοὺς ἀμαρτάνοντας ὅσο καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ὁ Κύριός μας ὡς Ἀρχιερεὺς δὲν εἶχε ἠθικὰς ἀδυναμίας οὔτε καὶ προσέφερε θυσίας ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ του, ὅπως ἔκανε ὁ Ἀρχιερεὺς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Καὶ παρὰ ταῦτα ἂν καὶ ἀνθρώπος ἀναμάρτητος, δὲν ἔλαβε τὴν ἱερωσύνη ὅπως καὶ οἱ αὐτοχειροτονούμενοι, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Θεὸν ὅπως καὶ ὁ Ἀαρὼν (Ἑβρ. ε', 4, 5). Ὁ Χριστός, ὡς ἀνθρώπος, ἔστω καὶ ἀπολύτως ἀναμάρτητος, ἀπέφυγε νὰ αὐτοδοξασθῇ παίρνοντας ἀθαιρέτως τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης. Ἐδοξάσθη ὑπὸ τὸν Θεὸν πού τοῦ εἶπε : «Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γενένηκά σε» καί, «σύ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ» (Ψ. ρθ', 4).

Ὁ Μελχισεδέκ σημαίνει «βασιλεὺς δικαιοσύνης». Ἦταν βασιλεὺς Σαλήμ καὶ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τότε πού ἐγνώρισε καὶ εὐλόγησε τὸν Ἀβραάμ καὶ ἔλαβε ἀπ' αὐτὸν τὰ δέκατα (Γένεσ. ιδ', 18-20). Μετὰ τὸν λυτρωμὸν τοῦ Λῶτ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του τὸ συντριμμὸ τῆς δυνάμεώς των, καὶ τὴν ἀπαλλαγὴ τῶν γύρω πόλεων ἀπὸ τὴν ἐχθρική μάστιγα, ὁ Ἀβραάμ εἰσέρχεται στὰ Σόδομα ὅπου τὸν ὑποδέχονται οἱ βασιλεῖς τῆς περιοχῆς καὶ ὁ Μελχισεδέκ. Ἀἔξῃλθε δὲ βασιλεὺς Σοδόμων εἰς συνάντησιν αὐτοῦ, μετὰ τὸ ὑποστρέψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς κοπῆς τοῦ Χοδολλογομὸρ καὶ τῶν βασιλεῶν των μετ' αὐτόν, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Σαβύ. Καὶ Μελχισεδέκ βασιλεὺς Σαλήμ ἐξήνεγκε ἄρτον καὶ οἶνον, ἦν δὲ ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου. Καὶ ἠλόγησε τὸν Ἀβραμ καὶ εἶπεν: εὐλογημένος Ἀβραμ τῷ Θεῷ τῷ Ὑψίστῳ, ὅς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεός ὁ Ὑψιστος, ὅς παρέδωκε τοὺς ἐχθρούς σου ὑποχειρίους σου. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ Ἀβραμ δεκάτην ἀπὸ πάντων» (Γένεσ. ιδ', 17-21). Ἡ Ἁγία Γραφή, παρὰ τὴ συνήθειά της, δὲν ἀναφέρει τίποτε γιὰ τὸ γενεαλογικὸ του δένδρον. Ἀγνοεῖ καὶ τοὺς γονεῖς του καὶ τὸ θάνατό του. Μᾶς τὸν παρουσιάζει χωρὶς προκάτοχο καὶ χωρὶς διάδοχο. Τὸν προβάλλει

ὡς βασιλέα καὶ ὡς Ἱερέα ἀπὸ Θεοῦ, ἕναν ξάστερο τύπο τοῦ Κυρίου ὅστις εἶναι «Βασιλεὺς καὶ Ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ». Μ' ἄλλα λόγια, χωρὶς προκατόχο καὶ διάδοχο, αἰώνιο Βασιλέα καὶ Ἀρχιερέα ὄχι κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Ἀαφὼν ποῦ γνωρίζουμε τὴ ζωὴ του, τὴν καταγωγὴ του, τὸ θάνατο καὶ τὴ διαδοχὴ του (Ψ. ρθ', κ', Ἑβρ. ιζ', 11).

Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆ κανεὶς ποτὲ ὅτι ὁ Αἰώνιος Ἀρχιερεὺς καὶ Βασιλεὺς Χριστὸς ὅταν εὐρίσκετο ἐδῶ στὴ γῆ φέρων τὸ νῦμα τῆς ἀμολύντου ἀνθρωπίνης σαρκὸς ὑπέφερε τόσα καὶ μάλιστα ἐπόνεσε πολὺ κατὰ τὴν νύκτα τῆς προδοσίας ὥστε μετὰ κραυγῆς, κατὰ τίς στιγμὲς τῆς ἀγωνίας του ὅπου προσήυχετο στὸν κῆπο τῆς Γεσθημανῆ καὶ δακρῶν ἠκούσθη νὰ λέγῃ: «Πάτερ παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο». Καὶ ἡ φωνὴ του εἰσηκούσθη ὥστε νὰ πῆ ἀφύβως τὸ ποτήριον τοῦ σταυρικοῦ θανάτου χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Ἔτσι ὅπως βλέπουμε, μολονότι εἶναι Υἱὸς σὰν ἄνθρωπος ἀπ' ὅσα ἔπαθε μὲ τὴν πείρα τοῦ θανάτου τὴν ὑπακοή, ποῦ ἐγκτεται στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ (Ἑβρ. ε', 8). Καὶ ἔπαθε ὄχι γιὰ εὐρίσκεται στὴν ἀγνοια τῆς ὑπακοῆς, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀρετὴ καὶ ἡ ὑπακοὴ ἐξεδηλοῦντο, ὡς ὀλόθερμοι καὶ ἐνδιάθετοι μὲ τὰ συνεχῆ παθήματα καὶ μάλιστα τὸ πάθος τοῦ Σταυροῦ. Αὐτὴ ἡ προσευτικὴ ἀποκάλυψις τῆς ἀρετῆς τοῦ Κυρίου δὲν ὤφειλετο σ' ἀνθρωπίνῃ ἀσθένεια, ὅπως συμβαίνει μὲ τοὺς κοινούς θνητούς, ἀλλ' εἰς τὸ ν' ἀποδειχθῇ ἡ ἠθικὴ τελειότης του κατὰ τὴν ἀκροτάτη ἔντασι τοῦ πόνου τῆς Γεσθημανῆ καὶ τοῦ Σταυροῦ ὅπου «κράζας φωνῆ μεγάλη ἀφῆκε τὸ Πνεῦμα» (Ματθ. κζ', 50). Αὐτὸ ἐνοεῖ καὶ ὁ Ἀπόστολος γράφων ὅτι ὁ Κύριος «ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας, πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρῶν προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, πρᾶσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ» (Ἑβρ. ε', 7-10).

Τὸ νόημα καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολικῆς περικοπῆς εἶναι κατὰ ξάστερο. Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ὁ Ἀπόστολος δὲν ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόλυτο πίστι στὸ μυστήριον τοῦ λυτρωμοῦ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τελειάν ὑπακοήν, ὑπόδειγμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξε. Καὶ τέτοια ὑπακοὴ στὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ ὥστε νὰ ἀγεται καὶ φέρεται σὰν αἰχμάλωτός του, τόσον ὅταν ἀμύνεται, ὅσῳ κι' ὅταν ἀγωνίζεται κατὰ τοῦ κακοῦ. «Τὰ ὅπλα τῆς στρατίας ἡμῶν, γράφει, οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαυρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ

καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς ὑπακοὴν Χριστοῦ, καὶ ἐν ἐτοιμίῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοὴν ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή» (Β' Κορ. ι', 4—6). Ἐφ' ὅσον μὲ τῆ θυσίας τοῦ Κυρίου ἐμεῖς ἀπηλλάγημεν τῆς αἰωνίας κατάρτας καὶ ἤλθαμε στὸ χῶρο τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τῆ σπηλιά τῆς δουλείας τῶν παθῶν μας πρέπει ὅπως ὅποτε ὁ νοητικός, βουλευτικός καὶ συναισθηματικός μας κόσμος νὰ ἑναρμονίζεται μὲ τὸ θέλημα τοῦ Ἀρχιερέως Χριστοῦ. Καὶ τοῦτο ἐπείγει γιὰ τοὺς γνησίους Χριστιανούς ποὺ πρέπει νὰ ξεχωρίζουν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τοῦ κόσμου. Δὲν ἐσταμάτησε τὸ μυστήριον τῆς θυσίας τοῦ Κυρίου ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Ἡ θυσία συνεχίζεται ἀνάιμακτος ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης ὅπου ἰδιαίτερος ὁ λειτουργὸς τονίζει τὸ «σὺ εἶ ὁ προσφέρων καὶ προσφερόμενος».

Ὁ Κύριος μᾶς συγκινεῖ σὰν Διδάσκαλος, ἐνσαρκωτῆς τοῦ «ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν». Ἀλλὰ περισσότερο ὡς Ἀρχιερεὺς ποὺ προσέφερε τὸν ἑαυτὸν τοῦ λύτρον ὑπὲρ τοῦ κόσμου. Ὅσοι κ' ἂν ἡ θεία του διδασκαλία γοητεύει, συγκινεῖ, ἀφυπνίζει καὶ προκαλεῖ ἔλεγχον στὰ βάθη τῶν ἐνόχων συνειδήσεων, τὰς ὁποίας ἀνάγκασε ἀποφορισμὸ τοῦ βάρους, ἡ ψυχὴ δὲν μπορεῖ νὰ αἰσθανθῇ τῆ γλυκύτητα τῶν θείων δωρεῶν ἐὰν δὲν ζήσῃ τὴν ἐν Χριστῷ μυστικὴ ζωὴ. Εἶναι μυστηριακὴ καὶ ὁ λειτουργικὸς τῆς χαρακτῆρ, ὅπως φανερώνει καὶ τὸ τυπικὸ, ἔχει σκοπὸ, νὰ θεραπεύσῃ ἐσωτάτως ἀνάγκας τῆς ψυχῆς. Ἡ πίστις ὅτι συνεχίζεται ἡ Ἀρχιερατικὴ λειτουργία τοῦ Κυρίου γιὰ τὸ σωσμὸ μας δημιουργεῖ μιὰ ζεστὴ κατάστασι στὴν καρδιά μας ποὺ καταλύσεται ὅταν παρακολουθοῦμε τὴ θεία λειτουργία. Καὶ τὸ ἀποκορύφωμα τῆς λατρείας μας φθάνει μέχρι τοῦ βαθμοῦ ὥστε στὰ «Σὰ ἐκ τῶν Σῶν, Σοὶ προσφερόμεν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα», νὰ χάνουμε τὰς σωματικὰς μας αἰσθήσεις, νὰ ἔχουμε μάτια καὶ νὰ μὴ βλέπουμε, αὐτιά καὶ νὰ μὴ ἀκοῦμε, σάρκα καὶ νὰ μὴ αἰσθανώμεθα, γιὰτὶ τελεῖται μέσῳ τοῦ Ἱερέως ἡ Ἀρχιερέως τὸ Μυστήριον τῶν Μυστηρίων μὲ θύτην καὶ θῦμα Αὐτὸν τὸν Ἀρχιερέα Χριστόν. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος τονίζει: «κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας», ποὺ πλατύτερα μπορεῖ νὰ συμπληρωθῇ μὲ τὸ «στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου, πρόσχωμεν τὴν ἁγίαν ἀναφοράν». Κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, χάρις εἰς τὸν Ἀρχιερέα Χριστόν μετέχουμε τοῦ συμποσίου τῆς πίστεως καὶ καλὸν εἶναι νὰ ἐρευνησῇ ὁ καθένας μας τὰ ψυχικὰ του βάθη γιὰ νὰ πληροφορηθῇ ἂν μετέχῃ ἀξίως, γιὰτὶ, ὅπως ἐτονίσθη ἄλλοι, δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ τὴν πνευματικὴ ζωὴ μιὰ ψυχὴ ἂν δὲν μεταλάβῃ τοῦ Ἀχράντου Σώματος καὶ τοῦ Τιμίου Αἵματος τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως, κατόπιν αὐτοελέγχου καὶ ἀποφορισμοῦ τῆς συνειδήσεως πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Κυρίου μέσῳ τοῦ Πνευματικοῦ Πατρός. Δὲν μπορεῖ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Συνεχίζομεν τὴν δημοσίευσιν τῶν χορηγηθέντων ὑπὸ τοῦ TAKE συντάξεων.

— Αἰδεσιμ. Γεώργιον Γκεμπεσάκαν, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νευροκίου καὶ Ζιγνῶν, Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.145. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 38.571.—Αἰδεσιμ. Μιχαήλ Κορδινάκην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου, Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 728. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 35.906.—Πρεσβυτέρην Ἀναστασίαν Μουζάκην, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 788. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 34.981.—Αἰδεσιμ. Ἐμμανουήλ Παπαεμμανουήλ, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νευροκίου καὶ Ζιγνῶν, Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.145. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 47.321.—Αἰδεσιμ. Μᾶρκον Τυράκην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πέτρας, Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.103. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 44.381.—Αἰδεσιμ. Ἐμμανουήλ Δρακωνάκην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πέτρας, Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.020. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 44.381.—Αἰδεσιμ. Δημήτριον Μαλλάν, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.020. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 44.381.—Πρεσβυτέρην Ἐλευθερίαν Σιούφα, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 717. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 35.256.—Αἰδεσιμ. Ἀθανάσιον Ζώην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.327. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 43.083.—Αἰδεσιμ. Νικόλαον Κεφάλαν, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.148. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 43.467.—Αἰδεσιμ. Παναγιώτην Στάϊκον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.145. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 31.673.—Αἰδεσιμ. Χριστόδουλον Σήτον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.327. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 43.467.—Αἰδεσιμ. Ἐμμανουήλ Μαυρικάκην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πέτρας, Δ' μι-

κανεῖς νὰ σωθῆ ἔστω κι' ἂν κατέχη πλήρως τὸν εὐαγγελικὸ νόμο, ἐὰν δὲν νοιώσῃ τὴ σημασίαν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς θυσίας τοῦ Σταυροῦ καὶ δὲν ἐνωθῆ μετὰ τοῦ Χριστοῦ τῆ στιγμῇ πού ὁ Ἱερεὺς καλεῖ μὲ τὸ «μετὰ φόβου Θεοῦ πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε». Ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τῆ θείας Κοινωνίας ἀχρηστεύει ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς σωτηριώδους δραστηριότητός της τὴν Ἀρχιερατικὴ λειτουργίαν τοῦ Κυρίου γιὰ τὸν Χριστὸς ὡς Ἀρχιερεὺς πού ἐθυσιάσθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἀγνοεῖται γιὰ νὰ μένῃ ἀπλῶς ἡ ἠθικὴ του φιλοσοφία πού αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν σώζει.

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ Α. ΚΑΛΥΒΑΣ
Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

σθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.145. 'Εφ' ἄπαξ δρχ. 44.479.— Πρεσβυτέραν Χριστινὰν Μπούτση, 'Ιερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 850. 'Εφ' ἄπαξ δρχ. 38.416.—Αἰδεσιμ. Κωνσταντῖνον Μπάτσην, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.262. 'Εφ' ἄπαξ 43.467.—Αἰδεσιμ. Κωνσταντῖνον Στασινάκη, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, Δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 741. 'Εφ' ἄπαξ δρχ. 46.284.—Πρεσβυτέραν Εὐαγγελίαν Σαμαρᾶ, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 967. 'Εφ' ἄπαξ δρχ. 52.739.—Αἰδεσιμ. Γεώργιον Μυριαλάκη, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου, Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 771. 'Εφ' ἄπαξ δρχ. 38.947,50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδεσιμ. Παπαγεωργίου Νικόλαον, Πανόραμα Θεσσαλονίκης. Αἰτηθὲν τεύχος σᾶς ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς.—Αἰδεσιμ. Γεώργιον Πάλλαν, Παναγίαν Καλαμπάκας. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐκδοθέντων τευχῶν «Ἐκκλησίας» καὶ «Ἐφημερίου» τοῦ 1956 σᾶς γνωρίζομεν, ὅτι ταῦτα ἔχουν ἐξαντληθῆ. Ὑπάρχουν μόνον πρὸς διάθεσιν τόμοι χαρτόδετοι, οἱ ὅποιοι τιμῶνται τῆς μὲν «Ἐκκλησίας» 25 δραχμᾶς ἕκαστος, τοῦ δὲ «Ἐφημερίου» 20 δραχμᾶς καὶ ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρομικῶν τελῶν ἅμα τῇ λήψει τῆς ἀξίας των.—Αἰδεσιμ. Γεώργιον Παπανικολάου, ἔφημεριον Ἁγίας Παρασκευῆς Μουριῶν. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οἱ νέοι Μητροπολίται.—Ἐπίκαιρα.—Θεοδόση Σπεράντσα, 'Ἡ ἐργασία (ΣΤ').—Τοῦ Ἁγίου καὶ Μεγάλου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, ὁ περὶ Ἰερουσλήνης λόγος. Ἀπόδοση Θεοδόση Σπεράντσα.—Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεολογικῆς, Ἐφηβικὴ καὶ Χριστιανικὴ ἀγωγή (Β').—Ἀπὸ τῶν Ἱερῶ Χρυσόστομο, 'Ἡ ἀργία καὶ οἱ ἀπολαύσεις εἶναι βλαβερώτατα. Ἀπόδοση Ἀνθίμου Θεολογίτη.—Ἀρχιμ. Νικοδήμου Γκατζιρούλη, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Σῶμα καὶ αἷμα (Β').—Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου, Πλειότερον καὶ καθαρότερον φῶς εἰς τὴν νεολαίαν μας.—Θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ μελέτη τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νεκταρίου Αἰγίνης. «Γνώρισε τὸν ἑαυτό σου». Ἀπόδοση Θεοδόση Σπεράντσα.—Φ. Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικῆς, κανονικῆς καὶ ἄλλες ἀπορίες.—Β. Ἡλιάδης, Ροῦμελη, ἡ περιοχὴ τῶν μεγάλων ἡρωισμῶν καὶ τοῦ βαθυτάτου θρησκευτικοῦ συναίσθηματος.—Βασ. Μουστάκη, Τὸ ἀνάστημα τῆς Ἐκκλησίας.—Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Καλύβα, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Κυριακοδρομίον ἐπὶ τῶν ἀποστολικῶν ἀναγνωσμάτων τοῦ ἐνιαυτοῦ.—Τὸ δεκαπενθήμερον τοῦ Ἐφημερίου : Εἰδήσεις τοῦ TAKE. Ἀλληλογραφία.

Τύποις : ΤΣΙΡΩΝΗ (Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα)

*Ὀδὸς Λένορμαν 185, Ἀθήναι — Τηλέφ. 530.318

*Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Δημήτριος Β. Δεσποτάκης
Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστέρη